

Ankarától Rómáig

Amint néhány nappal ezelőtt a Balkán-államszövetség külügyminisztereinek ankarai tanácskozása foglalkoztatta az európai politikai közvéleményt, éppolyan aktualitással töltött az események előterébe ezt követően a magyar miniszterelnök látogatása Mussolininél. A római tárgyalásokról kiadott hivatalos jelentés minden esetre megnyugtatólag kell, hogy hasson mindenfelé, ahol különféle izgalmakkal szoktak egy-egy nemzetközi tárgyalás eredményeinek elébe nézni, mert — amint az olvasó megállapíthatja, — az olasz és a magyar kormányelnök közös kommunikéje elsősorban is gazdasági kérdésekről beszél, másodsorban kulturális kapcsolatok kimélyítéséről. Nemcsak a két ország között, hanem mindazok között is, akik számára a római egyezmény éppoly tárt ajtót hagy, mint az ankarai külügyminiszeri határozatok lényege.

Az államszövetségek rendszere nem mai találmány a külpolitikában. Amint a római egyezmény egyelőre három nagyhatalom szignálásában kíván komoly garanciákat teremteni Középeurópa békéjének érdekében, éppolyan ennek a békének fenntartása és biztosítása a célja a Balkán-államszövetséggé bővített ankarai egyezménynek is, amely nem nélkülözi a megállapodások katonai záradékait sem. Az új motívum, amely ezeket az államszövetségeket jellemzi, mindössze annyi, hogy amíg eddig az egyes államszövetkezések legfőbb jellegzetessége az volt, hogy szigorúan megvonta a szövetség állami körül a szövetség zárt, közös, tág politikai határvonalát, addig az új államszövetségek különös gonddal hagynak a világ mind a négy tája felé egy-egy megfelelően nyitott rést mindazoknak az államoknak számára is, akik még nem csatlakoztak a meglévő szövetséghez, de csatlakozhatnak. Ez a karakterisztikus eset forog fenn az ankarai Balkán-entente esetében Bulgáriával és jórészt a modern Törökországgal szemben, a római egyezmény esetében pedig Németországgal és Lengyelországgal kapcsolatosan. Középeurópa nagy tragikumja azonban az, hogy ameddig mind a két államszövetség — ebben az esetben — a másik szövetség tagállamai számára szívesen hagy nyitott bejáratot, — egyik sem törekszik a kölcsönös koncessziók gyakorlati politikájának útján közeledni ténylegesen is a másikhoz. A „Corriere della Sera” írja a legutóbbi római tanácskozásokról, hogy „az érdekellettek, a szenvedélyek, a gyűlölködések és a szabadjára engedett becsvágy miatt”, mennyire őszintén és érdektelenül kívánja Mussolini s vele együtt az egész olasz külpolitika a Dunamedence békéjét.

Ankarától Rómáig, vagy Rómától Ankaráig, kilométerekben kifejezve ugyanolyan hosszú az út, ugyanolyan nagy a távolság. Politikai mértékegységekkel mérve ezt az utat, sokkal hosszabb, mert Rómából Belgrádon át vezet az út Ankarára felé. Bucurestin keresztül, míg Ankarából előbb feltétlen kerülőre kényszerül Páris felé, míg valaha is eljuthatna az Örök Város falai közé. A politikai helyzet pillanatnyi adottsága szerint a két államszövetség érdekeinek találkozási pontja kétségkívül a Saar-vidék problémájával esik ezidőszereint össze és az örök német-francia ellentét erőpróbája idegpróbája lesz egész Európának is.

Megbukott
a francia kormány
Flandin az új kormányelnök

A lemondás indokolása: A radikális párt nélkül a kormányt fenntartani nem lehet — A hatóságok elejét vették a szélsőséges tüntetéseknek — A radikális párti miniszterek nyílt levele

Párisból jelentik: A francia kormány tagjai délelőtt 10 órakor az Elysée-palotában államtanácsot tartottak Lebrun köztársasági elnök elnöke alatt. A tanácskozáson csupán Tardieu tárcanálküli miniszter, aki betegen fekszik és akit a napokban megoperáltak és Lamureau kereskedelmi miniszter nem vettek részt. Az államtanács ülése rövid ideig tartott. Megállapítást nyert ugyanis, hogy

Doumergue miniszterelnök és a radikális párti miniszterek között lévő ellentéteket nem lehet áthidalni és mindjárt ezután az ülésen jelenlévő négy radikális miniszter nevében Herriot bejelentette lemondásukat.

utána pedig elhagyták az elnöki palotát. A radikális miniszterek után Doumergue miniszterelnök

bejelentette Lebrun elnöknek az egész kormány lemondását.

Közvetlenül az izgalmas események után Doumergue miniszterelnök megírta a kormány lemondó levelét, amelyhez hosszabb indokolást is fűzött. Az indokolás szerint a kormány lemondását a radikális párti miniszterek magatartása idézte elő, miután nem voltak hajlandók hozzájárulni ahhoz, hogy a kormány a parlamenttől három hónapos előzetes költségvetést kérjen és megakadályozták azt is, hogy az alkotmányreform törvényterve emeltessék.

A kormánybukás okai

— A pártközi béke ne állhat abból, — mondja indokolásában Doumergue, — hogy a miniszterelnök kénytelen legyen meghajolni egy párt akarata előtt. A radikális párt nélküli kormányt fenntartani nem lehet, mert egy ilyen kormány kisebbségi kormány lenne, amely ellentétben állana a francia parlamenti rendszerrel. Szélsőséges körök kihasználnák az alkalmat ebben az esetben arra, hogy egy ilyen kormányt diktatori uralom megalapításával vádolják meg, a közvéleményt esetleg megtévesztenék és a saját céljaikra igyekeznének felhasználni, ezért tehát nem marad más hátra, mint a kormány lemondása.

A kormány lemondásának benyújtása után az államtanács ülése véget ért és Lebrun köztársasági elnök azonnal hozzájárult az új kormány megalakításának munkájához. Elsősorban a képviselőház elnökét, Brisson-t hívta magához, akinek felajánlotta a kormányalakítást. Brisson azonban kitért a megbízás elől és utána Laval, külügyminiszter következett az elnöknél.

Laval azonban szintén visszautasította a kormányalakítás megbízását.

Utána Flandin munkaügyi miniszter, a parlamenti középpártokból álló demokraták vezére jelent meg a köztársaság elnökénél.

Flandin elfogadta a megbízást és nem sokkal utóbb hozzájárult az új kormány összeállításához.

A párisi lapok délelben rendkívüli kiadásokban adták hírül a kormányválság kitörésének hírére és azt írják, hogy estig Flandin megalakítja új kormányát, sőt nem lehetetlen, hogy a kormány tagjai még az esti órákban leteszik az esküt is, hogy már holnap átvegyék hivatalukat, nehogy a mai kényes helyzetben Franciaország akár egy napig is kormány nélkül maradjon.

A fővárosban a hatóságok elejét vették annak, hogy a szélsőséges elemek valami nagyobb demonstrációt kísérjenek meg.

A helyőrséget, a rendőrséget és a köztársasági gárdát készenlétbe helyezték. A főváros fontosabb pontjait, valamint a miniszteriumok palotáit erősebb osztagok tartják őrizet alatt.

A lemondott radikális párti miniszterek nyílt levele

Laval eddigi külügyminiszter azzal az indokolással hátrította el magát az új kormány megalakítására szóló megbízástól, hogy a jelenlegi külpolitikai helyzet nem engedi meg a külügyminiszter sűrű cserélgetését és ő maga a külügyminiszterium vezetése mellett az egész kormány irányítását nem vállalhatja.

A lemondott radikális párti miniszterek nyílt levelet tettek közzé, amelyben magatartásuk okait magyarázzák meg a közönségnek. Hangoztatják, hogy a maguk részéről semmit sem ér a pártközi béke és az együttműködés, ha a miniszterelnök olyan utakra tér, amelyet követni nem lehet. Szemére vetik a nyilatkozatban Doumergue miniszterelnöknek, hogy a múlt héten tartott rádióbeszédében

olyan nagyjelentőségű reformok egész sorát vitte a közvélemény elé, amelyhez nem kérte ki előzőleg a kormány tagjainak hozzájárulását,

noha a mai időkben az ilyen reformok végrehajtása alapos megfontolást kíván. A nyilatkozatot azzal fejezik be, hogy a házfelosztás jogának a miniszterelnök kezébe való letétele a parlamentet állandóan fenyegeti és **terrorizmust jelent, ami ellentétben áll a demokrácia alapelveivel.**

A radikális párt támogatja Flandint

Flandin a délután folyamán folytatta a kormányalakításra vonatkozó tárgyalásokat. A radikális szenátorok és képviselők csoportja ma délutáni értekezletén elhatározta, hogy abban az esetben támogatja Flandint, ha ígéretet tesz az ország gazdasági életének talpraállítására és a köztársasági intézmények megvédelmezésére. Flandin Herriot előtt kijelentette, hogy elejti a költségvetési pótmeghatalmazásról szóló javaslatot, de az alkotmánymódosítást minél előbb tető alá akarja hozni.

A radikális párt elhatározta, hogy támogatja Flandint, egyben pedig bizalmáról biztosította Herriot-t.

THE 2 FLICK-FLACK

szenczi akrobata ikertáncosok

és 6 elsőrendű szóló-
táncosnő szerepel

MADÁR-BAR

novemberi kitűnő műsorában. „Polisor
és Schnabel“ hangulatos jazz-zenekara.
Naponta reggelig nyitva. 4750Éjszakai jelentések a francia
belpolitika válságos óráiról

A kormány lemondásáról szóló hivatalos kommuniké hangsúlyozza, hogy a kormányválság az ellenséges pártcsoportok manőverezése és a képviselőház feloszlatainak lehetségesége miatt következett be. Részben volt a kormány megbuktatásában azoknak a személyeknek is, akiket felelősnek tartanak a februári lázadás előkészítéséért.

Doumergue ma találkozott Flandin-nel, akit arra biztatott, hogy mielőbb alakítsa meg kormányát. De la Roque ezredes, a tüzkérszettek vezére kijelentette, hogy a jelenlegi helyzetet a félelem jellemzi. A pártvezérek félnek, hogy elvesztik közkedveltségüket.

a politikusok aggodnak azoktól a belső és külső nyugtalanságoktól, amelyek Franciaország fölött lebegnek.

A parlament tagjai pedig attól félnek, hogy a közvélemény nem hisz nekik.

Flandin kijelölt miniszterelnök ma délután közölte, hogy végleg elfogadja a kormányalakításról szóló megbízatást. Valószínűnek tartják, hogy Pétain tábornagy és Denain tábornok, mint hadügy és légügyi miniszterek megmaradnak a kormányban. Híre jár annak is, hogy Mandel képviselő, Clemenceau volt titkára is tárcát kap.

A radikális képviselők és szenátorok értekezletet tartottak, amelyen megvitaták a kormány lemondásával előállított helyzetet. Párisban a helyzet nyugodt, azonban a törvényhozás épületeit ennek ellenére rendőri irtalom alá helyezték. A Luxemburg-kert kapuját, amelyen át az út a szenátushoz vezet, rendőrök őrzik. A szenátus a Quartier Latin közepén fekszik és a hatóságok attól tartanak, hogy

**a jobboldali diákság támadást intéz a szenátus ellen, amely Doumergue terveit el-
lenezte.**

A kormány lemondását általában meglepetés nélkül fogadták. A francia politikai pártok egyébként hajlandók a pártközi béke fenntartására. A képviselők számolnak azzal, hogy

Botrány az angol parlamentben

Súlyos támadás a magán-hadiipar ellen — „A kínai felfordulást a művelt világ idézi elő“

Londonból jelentik: Az alsóház mai ülésén Atlee őrnagy képviselő a munkáspárt nevében előadta és megindokolta a magánhadiiparra vonatkozó munkáspárti javaslatot, amely helyesnek tartja a népszövetségi alapokmányoknak az az elvét, hogy a magánhadianyagipar a legsúlyosabb kifogás alá esik és nemzetközi megegyezés híján ezért a munkáspárt azt javasolja, hogy

Anglia tiltsa el, hogy a hadianyagipart kereskedelmi foglalkozászerűen üzzék és a hadianyaggyártást csak állami vállalatoknak engedélyezze.

Kifejtette a képviselő, hogy a munkáspárt tetteket követel. A washingtoni vizsgálóbizottság munkája fellebbentette azt a rongyos fátyolt, amely a hadianyaggyárosok munkáját igyekezett takarni. Leleplezték ezeknek a gyárosoknak förtelmes háborús nyereszkezdéseit. A magánhadiipar a korrupció forrása. A kínai és görög hadirepülőgépek szállításának esetét említi fel. Görögországban egy miniszter kétezer fontot kapott volna, ha a fegyverszállítást egy bizonyos országok juttatja.

A kínai felfordulást a művelt világ idézi elő azzal, hogy fegyvert szállít a kínai bandáknak.

Az interpellációra Sir John Simon külügyminiszter válaszolt és kijelentette, hogy a fel-

uccai zavargások kirobbanása az ország gazdasági és külpolitikai érdekeinek a jelenlegi súlyos helyzetben semmi esetre sem lenne hasznára. Doumergue lemondása a francia politikában rejtőző lélektani okok miatt állott elő. A francia miniszterelnök módszerei ugyanis sértették a harmadik köztársaság szellemének politikai hagyományait.

A baloldali fascista törekvéseket látott Doumergue reformjavaslataiban,

a házfeloszlás veszélye pedig a radikális képviselőket ingerelte, akik a Prince-ügy és a Stavisky-botrány még most is hullámozó eseményei és az ezzel kapcsolatban a pártot ért vádask után, nem remélhettek sok szavazatot.

Az esti lapok nagy része aggodik Doumergue távozásá miatt. „Mi csak akkor tudjuk dicsérni államférfiaink szolgálatait, amikor ezek már meghaltak — írja az Intransigeant. — De mi járulunk hozzá ahhoz, hogy haláluk idő előtt bekövetkezzen. Isten tudja, hogy ez hova vezet?“ A Paris Soir szerint az új kormány összeállításában és politikájában sokban fog elődjéhez hasonlítani. A jobboldali Liberté nem vár semmit a jelenlegi törvényhozó testületek munkájától. Azt követeli, hogy

oszlassák fel a képviselőházat és mondja meg véleményét az ország népe.

Gömbös magyar miniszterelnök
elutazott Rómából

A jugoszláv lapok mérsékelt hangon írnak Magyarországról — Németországnak nyitva áll az út Róma felé

Rómából jelentik: Gömbös Gyula magyar miniszterelnök ma délután 1 órakor hagyta el az olasz határt és a késő esti órákban már Bécsbe érkezett. Az olasz lapok még mindig kimerítően foglalkoznak Gömbös római tanácskozásaival. A Tevere című lap azt írja, hogy az olasz-magyar viszonyban semmi változás

nem történt és láthatja mindenki, hogy az olasz-magyar viszony fejlődőképes.

A németországi lapok is hosszabb tudósításokat írnak a római találkozóról. Érdekes fejtegetést közöl a Berliner Tageblatt, amely azt írja, hogy

a római tanácskozásokról kiadott hivatalos közlemény világos cáfolat mindazok számára, akik az olasz-magyar barátság elhidegüléséről az utóbbi időben olyan sokat beszéltek.

Tüntetés ez a közlemény azok számára, akik azt állították, hogy az olasz-francia közeli kedvéért Mussolini lemond Magyarország barátságáról.

A francia lapok hiranyaga leginkább a belpolitikai válságról szól és a marseille-i merénylet következményeivel most már mind kevesebbet foglalkoznak. Hosszasan foglalkoznak azonban a párisi lapok Gömbös Gyula Mussolinivel folytatott tanácskozásaival is és teljes terjedelmében leközlik a megbeszélésekről kiadott hivatalos közleményt.

A jugoszláv lapok is erősen mérsékelték a Magyarország elleni hadjáratukat és támadásmentes hangon emlékeznek meg a római tanácskozásokról.

Az Echo de Paris-ban Pertinax azt írja Gömbös római útjával kapcsolatosan, hogy az olasz-magyar együttműködés továbbra is megmarad. Ennélfogva

nem lát lehetőséget arra nézve, hogy miként lehet majd létrehozni a francia-olasz együttműködést.

Nagyon érdekes a Times hosszabb cikke a római tanácskozás kapcsán. A lap főleg a római hivatalos közleménynek azt a részét emeli ki, amely más államoknak a római egyezményhez való csatlakozását teszi lehetővé. A cikk azt hiszi, hogy

ez főképp Németország csatlakozása előtt egyengeti az utat.

A titokzatos Leó — Trockij

Marton elnök: A vádlott védekezése olyan, mint a kommunistáké

Szenzációk a Matuska-per mai tárgyalásán — A „biatorbágyi rém” zokog — Trockij és Bornstein Leó — Matuska részletesen elmondja a merénylet lefolyását

Budapestről jelentik: A Matuska-per negyedik főtárgyalási napját Marton elnök délelőtt 9 óra után nyitotta meg. Mindjárt a tárgyalás elején az elnöknek egy levelet kézbesítettek, amelyben Donáth Gyula orvosnár lemond az ellenőrző orvosszakértői tisztségéről. A bíróság helyébe dr. Gartner Pál elmeorvost bizza meg. Ezután az elnök kérdéseket intéz Matuskához, hogy ismerje-e a biatorbágyi hidon áthaladó vonatok pontos menetrendjét. Matuska azt feleli, hogy ezt körülbelül ismerte. Majd részletesen elmondja, hogyan vitte ki Budapestről az ekrazitot és a csöveket, hogyan szerelte fel azokat a viaduktra és általában elbeszéli a merénylet lefolyását. Majd az elnök ceruzát és papirost ad a kezébe, amellyel ő lerajzolja a pokolgépet. Amikor már minden előkészület megtett, akkor messzire szaladt és egy bokor mögül várta a történendőket.

Neki teljesen közömbös volt, mint mondja, hogy milyen vonat ellen követi el az „attentátot”, hiszen ő a kényszer hatása alatt cselekedett.

Ezzel szemben azonban az elnök megállapítja, hogy Matuska kifejezetten a gyorsvonat ellen intézte a merényletet. Ezt Matuska tagadja. Az elnök megállapítja, hogy a tagadás semmit sem jelent, mert a gyorsvonat is 11 vasutat vitt magával és ha véletlenül ezzel a vonattal történt volna a katasztrófa, akkor ez a 11 vasutas vesztette volna el az életét. Matuska erre azzal válaszolt, hogy ő maga is meglepetéssel látta, hogy a gyorsvonat közeledik a viadukt felé. Az elnöknek arra a kérdésére, hogy mikor, hány óra tájban történt a katasztrófa? Matuska így válaszol:

— Az éjféle órákban, a sátán óráiban.

Arra a kérdésre, hogy mit látott messziről a merényletből, Matuska kijelenti, hogy csak egy nagyobb villanást látott.

Amikor vallomásának eme részéhez ér, egyszerre hevesen zokogni kezd.

Az elnök Leóról érdeklődik, hogy látta-e ott a közelben. Matuska azt mondja, hogy ott járkált Leó is parasztruhában.

Elnök: Mondja meg most Matuska, hogy mit keresett maga a merénylet megtörténte után a völgyben, a roncsok között?

Matuska: Nem tudom.

A biatorbágyi véres árnyak . . .

Vallomása további részében elmondja, hogy ott már nem volt egyedül, mert a romok között többen járkáltak.

Ő gyermeksírást hallott és meg akarta menteni ezt a gyermeket.

Közben ismét hevesen rázza Matuskát a sírás. Pár perc múlva, amikor kissé megnyugszik, elbeszéli, hogy revolverrel a kezében akarta féken tartani a rablókat, akik ott a roncsok között keresgéltek. Közben kissé félrement és zsebkésével megvágta az arcát, aztán bekenete magát sárral, hogy ő is sebesültnek látszék. Ezután felolvassa az elnök Matuskának azt az ismert levelét, amelyet a helyszínen helyezett el és amely „Munkásokhoz” volt címezve. Marton elnök megkérdezi Matuskát, hogy miért írta a levél alá azt, hogy „fordító”.

— Csak nem fogom Matuska Szilvesztert aláírni, — válaszolja a vádlott. Közben illetlenül viselkedett és ezért az elnök ismét három napi sötét zárkával büntette meg.

Elnök: Tudja-e maga, hányan haltak meg Biatorbágyánál?

Matuska nem felel, hanem sir.

Elnök elmondja, hogy 24-en haltak meg. Majd

ismét azt a kérdést intézi a vádlotthoz, hogy tudja-e, hányan sebesültek meg? Matuska meg sem várja a választ, hanem így felel:

— Nagyon sajnálom.

Ezután ismét szóba kerül a bolsevizmus és az elnök megkérdezi Matuskát, hogy tudja-e, ki volt Trockij. Tudja az igazi nevét?

— Nem tudom.

— Majd én megmondom, Bornstein Leó! — szól az elnök Matuska felé.

— Itt a csoda, most már tudom, hogy csakugyan a sátán dolgozott! — kiált kitörő örömmel Matuska. Ezután az elnök 10 perc szünetet rendelt el és ennek letelte után ismét folytatja Matuska vallását. A vádlott kijelenti, hogy ő valóságos kommunista volt. Elmondja, hogy sohasem kapott senkitől anyagi támogatást. Az ügvédek is ingyen védtek Berlinben, Bécsben, sőt itt, Budapesten is. Arra a kérdésre, hogy milyen állapotban volt, amikor a merényletet elkövette, Matuska arról kezd beszélni, hogy mielőtt megszületett, a csantavéri plébános azt mondta, ha ez fiu lesz, akkor pap kell, hogy legyen.

A délután 5 órakor folytatódó tárgyaláson az elnök jegyzőkönyveket olvas fel, majd pedig a biatorbágyi merényletről készült fényképeket mutat be Matuskának, aki főképpen a lezuhant vagonokat ábrázoló képet nézi remegő ajkakkal.

Az elnök ezután folytatja a bécsi jegyzőkönyvek felolvasását, amelyek sok helyen eltérést mutatnak és amelyek többek között megemlítik, hogy Matuska sokat sakkozott.

Matuska: Vagy sakkoztam vagy attentátot csináltam.

Elnök: 1931. október 7-én tett vallomásában azt mondta, hogy nem bánta meg tettét és hogy minden ember legyen egyenlő.

Matuska: Igen, ezzel elárultam magam... Az elnök rátér arra is, hogy Matuska bécsi vallomásában először fantasztikus mesét adott elő egy Bergmann nevű ingatlanügynökről, aki őt a vallásos kommunisták szektájába

December kilencedikén választ elnököt a Magyar Párt aradi tagozata

— Az intézőbizottság ülése —

A Magyar Párt aradi tagozatának intézőbizottsága ma este 9 órai kezdettel Parecz Béla dr. elnöklete alatt ülést tartott. Az ülésnek különösebb jelentőséget az kölcsönzött, hogy ma határozták el annak a közgyűlésnek időpontját, amikor

a párt aradi tagozata néhai dr. Barabás Béla megüresedett helyére megválasztja új elnökét.

Parecz Béla dr. megnyitó beszédében megemlítette, hogy az intézőbizottság legutóbbi ülését ez év szeptemberében tartotta. Az alatt a párt aktív szervező mozgalmát indított a vidéken, amely szép eredményekkel járt. Ezután Prohászka Elvira számolt be a közművelődési szakosztály kulturális tevékenységéről. A szakosztály nemrégiben kiadta a „Száz esztendő Arad” című könyvet, most pedig az 1935. évi magyar párti naptár összeállításán dolgozik. Az intézőbizottság ezután köszönetet szavazott Prohászka Elvirának lelkes és eredményteljes munkájáért.

Parecz Béla dr. felvetette ezután az elnökválasztás kérdését. Barabás Béla dr. elhunytakor a párt vezetősége elhatározta, hogy kegyeletből hat hónapig nem tölti be a nagynevű és felejtethetetlen elnök helyét. Ez az idő eltelt és a párt életének, vezetésének szempontjából ajánlatos lenne az új elnök megválasztása. A kérdéshez előszörban Nagy Sándor dr. szölt hozzá és annak a nézetének adott kifejezést, hogy az elhunyt iránti kegyeletből várjanak még az elnökválasztással.

MIRCEA-ÉTTEREM és BODEGA.
 Telefon 3-0157. Bucuresti Bdul Academiei 6
 Elsőrendű szórakozó hely. Francia és román konyha
 Dusan felszerelt bufet a konyhaművészet remekeivel
 Délben és este rostonsült (gratar). - Legjobb bel-
 és külföldi borok. - Azuga-sör. - Mérsékelt árak.
 Zenekar az ismert hegedűművész Gicá Stefancscu
 vezetésével. Színház után vacsora.
 337 Ig. Mircea és I. Cătăşanu

csalogatta. Matuska azt állította ekkor, hogy Bergmann követte el a jüterbogi és a biatorbágyi merényletet.

Elnök: Magában vannak szellemi tehetségek.

Matuska ekkor általános derűtség közepette jegyezte meg:

— Ezt a szöveget.

Az elnök rendreutasítja és kijelenti, hogy kár, hogy Matuska ilyesmire használta fel tehetségét.

— Így nem híres lett, hanem hirhedt. Hiába színészkedik, figyelem minden mozdulatát és magába látok.

Matuska: Bárcsak a szívembe látna.

Matuska: Tehetséges vagyok

Az október 16-iki jegyzőkönyvből kiderül, hogy Matuska kijelentette, hogy hajlandó vállalni, ha feleségének adják a kitűzött jutalmat, megengedik a névváltoztatást, kisleányáról gondoskodnak és megengedik neki, hogy

egy nervegórás beszédben, német, magyar, francia és angol nyelven előadhassa gondolatait.

Elnök: Igaz az, hogy Horthy kormányzó ellen akart elkövetni merényletet Biatorbágyánál, ahol néhány nappal azelőtt áthaladt a kormányzó különvonata?

Matuska: Tiltakozom ez ellen! Én nem akartam megölni a kormányzót!

Elnök: Maga úgy viselkedik, mintha normális lenne.

Matuska: Az is vagyok!

Elnök: Magának igen nagy tehetsége kell, hogy legyen, ha ilyen fantáziája van.

Matuska ekkor általános derűtség közepette kidüllesztte mellét és úgy mondja:

— Tehetséges vagyok!

Éjjel ellaposodik a tárgyalás. Az elnök csatázik Matuskával, akin a kimerültség jelző látszanak és bágyadtan felel. A terem kiürül és már csak hivatalos személviségek és újságírók vannak jelen. A tárgyalást éjszaka 11 órakor rekesztette be az elnök és azt délelőtt 9 órakor folytatják.

hiszen más intézményeknél is előfordult már, hogy kegyeletből évekig betöltetlenül hagyták az elnöki széket. Az aradi Magyar Párt ezt annál is inkább megteheti, mert a helyettes elnök, Parecz Béla dr. az elnöki tevékenységet valóban közmegelegedésre és kifogástalanul látja el.

Több felszólalás után, amelyekben arra világítottak rá, hogy a határozott és eredményteljes vezetés szempontjából előnyösebb, ha végleges elnököt választanak, az intézőbizottság úgy határozott, hogy

december 9-én, vasárnap választják meg a Magyar Párt aradi tagozatának elnökét.

Ezután még felszólaltak Höhn Géza, Lantos Miksa, Zornbory Gyula, Nagy Sándor dr., Justh János és mások.

CORSO-mozgó mai műsora!

3, 5, negyed 8, negyed 10 órakor!
 Diákoknak e'gődélyezettár!

TARZAN II. és PAJTÁSA!

Film, amit mindenkinek látnia kell!

JOHNNY WEISSMÜLLER, MAUREN O'SULLIVAN

Allandó telt házak!

Kérjük jegyről előre gondoskodni!
 CONSUM könyvre részletre is adunk jegyeket!

Vegyen bőrkabátot MUZSAY-nál, színházzal szemben.

Bankot robbantott Montecarloban egy „halott”

Különös botrány a montecarloi játékkaszinóban — Az ál-öngyilkos amerikai játékos a zsebébe csuszátott pénzzel robbantotta a montecarloi bankot

Montecarloból jelentik: Rendkívül érdekes esemény játszódott le a napokban Montecarloban, amely általános izgalomba hozta az ottani játékkaszinó nemzetközi vendégeit. A játékkaszinó vezetőségének rendkívül kínos, ha egyes személyek, akik minden pénzüket elvesztették, öngyilkosok lesznek. Éppen ezért a kaszinó igazgatósága magán-detektívekkel különleges szolgálatot rendezett be. A detektíveknek az a feladatuk, hogy árnyékként kövessék azokat a szerencsétleneket, akik kétségbeesve jönnek ki a játéktérmekekből, miután minden pénzüket elvesztették. A detektívek nem vállalkoznak természetesen arra, hogy az öngyilkosjelölteket lebeszéljék szándékukról, hanem az a feladatuk, hogy

az öngyilkosságot elkövetett egyének zsebébe nagyobb pénzüket, rendszerint öt-hatezer frankot csempésszenek

és mire a rendőrség emberei megjelennek, megállapíthatják, hogy az illetők nem azért követtek el öngyilkosságot, mivel vesztek, hanem nyilván valamilyen más okból, hiszen van náluk épp elegendő pénz. Így azután elterelődik a rendőrség gyanúja a játékkaszinóról és megy minden tovább a maga útján.

Nemrégiben egy gazdag amerikai jelent meg a montecarloi kaszinóban, aki szemmel láthatóan hatalmas pénzüket felett rendelkezett, mert még arcizma sem rándult meg, amikor hatalmas téteit elvesztette. Fred Milne-nek hívták az amerikait, aki Detroitból jött szerencsét próbálni Montecarloba. Milne minden nap pontosan megjelent a kaszinóban és hetekig játszott és állandóan vesztett. Egy idő múlva a kaszinó igazgatósága diszkrét jelentést kapott arról, hogy Milne már jóideje nem fizette ki szállószámláját, noha erre többször figyelmeztették. Az igazgatóság erre magán-detektívvel kezdte figyeltetni az amerikait. Az egyik estén megjelent Milne újból a rulett-asztal mellett, de ezúttal nem játszott. Sokáig figyelte mozdulatlanul a játékot, egyszer csak elrántotta pénztárcáját és minden pénzt számolatlanul rádobta az asztalra.

Néhány pillanat múlva már nem volt egy fillérje sem. Halálsápadtan állt fel helyéről és a kaszinó megbízottja vizsgálni kezdte, amint kilépett a játéktérmekekből. Milne kétségbeesve mondotta el, hogy

több, mint egymillió frankot vesztett,

mire a kaszinó alkalmazottja kijelentette, hogy hajlandók neki megfizetni az utiköltséget egész Detroitig. Ettől kissé megvigasztalódott Milne és távozott a kaszinóból. Mindenki azt hitte, hogy rendben van a dolog, az amerikai hazatér és majd csak rendezi valahogy később hátrahagyott adósságát. Nem kísérte már senki sem figyelemmel tovább.

Alig tíz perccel a jelenet után két tompa dörrenés hallatszott a kaszinó parkjából. A parkőrök rögtön jelentették, hogy

egy ur egy padon agyonlőtte magát.

Jobbjában görcsösen szorongatja revolverét, fehér ingmellén pedig vérfolt látszik. A kaszinó alkalmazottai ezúttal is elkövettek mindent, hogy kerüljék a feltűnést és az egyik magán-detektív rögtön látta, hogy Fred Milne az

öngyilkos, aki az előbb eltávozott az épületről.

A detektív gyorsan becsuszátott ötezer frankot a halott zsebébe és azután eltűnt a színhelyről.

Értesítették a rendőrséget, bizottság szállt ki a helyszínre, de legnagyobb meglepetésre nem találták meg sehol a halottat. Miközben a kaszinó személyzete átkutatta az egész parkot, Fred Milne, mintha semmi sem történt volna,

felkelt a padról, zsebre vágta a revolvért és a most kapott pénzzel vidám mosollyal visszament a játéktérmekebe.

Azzal sem törődött, hogy mindenki csodálkozva néz ingmellére, amelyen paradicsontól eredő, hatalmas piros folt éktelenkedett.

Színház — Irodalom — Művészet

„Bűn és bünhődés”

Dosztojevszky világhírű regénye az aradi színházban. Három felvonásra és husz képre tagozva mutatja be Gaszton a színpadok nagy ismerője Dosztojevszky halhatatlan művét.

Az aradi magyar színház nagy művészi teljesítményre vállalkozott, mikor a „Bűn és bünhődés”-t műsorára tűzte, de Forgács Sándor drámai rendező agilitása és művészi szakismerete nem ismer sem nehézséget sem fáradságot, ha egy ilyen tökéletes nagy mű megalkotásáról van szó. A „Bűn és bünhődésből” már hetek óta folynak a próbák, hogy az aradi magyar színház dicsőséges múltjához tradíciójához méltó ünnepi előadásban kerülhessen bemutatásra a nagy Dosztojevszky „Bűn és bünhődése”. Az óriási érdeklődéssel várt „Bűn és bünhődés” aradi bemutatója kedden este fél kilenc órakor lesz az aradi színházulat valamennyi tagjának felléptével.

November 16-án este Lehár vigoperáját, a „Giuditta”-t játsza az aradi színházban a timisoarai Bánáti Színház együttese

Igo Guttman, a világhírű bécsi tenorista is fellép a 150 tagú együttes keretében

November 16-án este 8 órai kezdettel az aradi Városi Színházban a timisoarai Bánáti Színház 150 tagú együttese mutatkozik be egyetlen rendkívül előadás keretében. A Bánáti Színház ma az ország legelső operett és vigopera társulata, amely hatalmas, több milliós állami és városi támogatással lett életre keltve és amely egyesíti a keretei között a legjobb román művészi erőket.

A Bánáti Színház október 27-én nyitotta meg kapuit Lehár Ferenc „Giuditta” című vigoperájával, amelyet a megnyitón a román rádió is közvetített. Lehár Ferenc legutolsó munkája, amely az őz mester művészi és zenei tevékenységének koronája, olyan művészi előadásban kerül színre, hogy díszere válhatna bármely nyugati metropolisz operaházainak is.

A férfi főszerep, Octavio megszemélyesítésére az igazgatóság Igo Guttman világhírű bécsi tenoristát szerződtette, aki a bécsi Operában Tauberttel felváltva énekelte ezt a szerepet Lehár vezénylete alatt. A zenekedvelők egyébként Columbia lemezeinek százaival ismerik. A címszerepet Savulescu, a bucaresti Opera volt tagja éneklé, aki úgy hangban, mint játékban kiváló nyújt. Pussy Luys, a bájos, fiatal szubrett és Puican, a cluji Opera volt tagja éneklé a két könnyebb fajsúlyú szerepet. De a többi szerepekben is a társulat legjobbjai excelálnak.

Operai méretű, 40 tagú zenekar Urletianu Iar-nagy vezényletével, 40 tagú kórus Witt bécsi karnagy vezetésével és 20 tagú balettkar Willy Marady mesterrel az élén ad méltó keretet a „Giuditta” előadásnak. A pompás díszletek Löwendal

Az „első holttest” feült a rulett-asztalhoz és tovább játszott. Csoda történt. A szerencse valóságos üdötte az amerikaiat és

azzal a pénzzel, amint mint „halott” keresett, pár óra alatt visszanyerte összes veszteségeit, sőt még ezen felül is nyert egészen csinos összeget.

Az amerikai szerencseszeriája végre is olyan fokot ért el, hogy a bank kénytelen volt pillanatra szünetet tartani, míg újabb összegeket nem hoztak át. Magyarán mondva,

a „halott” felrobbantotta a bankot.

A kitűnő trükknek másnap folytatása akadt. Milne rendőrbíró elé idézték, de nem lett a dologból semmi. Az amerikai bevallotta, hogy szándékosan mázolta be magát paradicsommal és szándékosan követett el ál-öngyilkosságot, amit semmiféle törvény nem tilt. Az ellen sem védekezett, amikor ezresbankokat tömtek a zsebébe. Miért is utasított volna vissza egy ilyen ajándékot?

A rendőrbíró erre el is bocsátotta és Fred Milne továbbra is ott maradt Montecarloban és tovább is játszott. Állandóan nyert és miután megelégedte a dolgot, nyugodtan összeracsomagolt és visszautazott hazájába.

Vasárnap 3 előadás van az aradi színházban. Vasárnap, e hó 11-én három előadást tart a magyar színház, 3 órakor Kacsóh-Bakonyi—Heltai híres daljátékát a „János vitéz”-t újítják fel teljesen új betanulásban és rendezésben. Az új János vitéz főszerepeit: Erényi Böske, Frits Boriska, Gömöri Emma, Solyom Győző, Felhő Ervin, Szabó Gyula, Olasz, Kozma és Tompa játszik. Délután 6 órakor mérsékelt a helyárrakkal a nagyszerű „Szerencsemalac” című vigoperának lesz az első délutáni előadása. Iparkodjon mindenki ezt a kitűnő vidám és kacagtató zenés bohózatot megnézni, mert ilyen jól az utóbbi időben még nem mulatott a színházban, mint vasárnap délután 6 órakor a Szerencsemalac előadásán. Mulathat Legjobb erők: Erényi, Dálnoki, Gömöri, Mészáros, ifj. Szendrey, Olasz és Jávör versenyeznek egymással a Szerencsemalac előadásán, ahol eddig minden jelenést farengető kacajok és nyiltszíni tapsok követtek. Vasárnap este 9 órakor megismétlik a felújított „János vitéz” című daljátékot.

bárá országos híres festőművész tervel alapján készült, a színpompás jelmezek pedig Cinszky igazgató személyes ellenőrzése alatt a Bánáti Színház műhelyeiben készültek.

A jegyárak 20—120 lejig. A jegyeket a színházi pénztár árusítja. Az előadás iránt a városban óriási az érdeklődés.

Lapzártakor a Bánáti Színház igazgatósága telefonon arról értesít bennünket, hogy a „Bál a Savoyban” nagyoperett timisoarai főpróbáját, melynek csütörtök esti megtartását technikai okok akadályozták, ma, pénteken kénytelen megtartani és így a mára hirdetett Giuditta előadás a jövő pénteken, november 16-án lesz visszavonhatatlanul megtartva. A mára váltott jegyek erre a napra érvényesek. A színházi pénztár továbbra is a nagyközönség rendelkezésére áll. Az igazgatóság a nb. közönség elnézését kéri, hogy a mai előadást rajta kívül álló okok miatt elhalasztani kényszerült.

POMPIER

a legjobb és legolcsóbb
tűzoltó készülék
BUCURESTI, Str. Carol No. 24.
Telefon 3-23-48. 848

SVÁBHEGYI SZANATÓRIUM

(Budapest centrumától 12 percre)

subalpin (430 m.) diétás gyógyintézet.

Már heti 140.— pengőért

tökéletes szanatóriumi ellátást nyújt orvosi felügyelettel 5-szöri étkezésel, vízkurával, fűtással, együtt.

A legideálisabb őszi-téli üdülőhely.

A kölcsön a kereskedelmi életben sulyos hiányokon fog segíteni

Ujabb intézkedések a belföldi kölcsönről — Vita a másfél százalékos bankjuttalék kifizetése körül — Tatarescu rádiószózata a kölcsönjegyzésről

Az országfejlesztési kölcsön jegyzése gyors tempóban halad előre. Országsszerte egy a városokban, mint a vidéken nagy tömegekben csatlakoznak a kormány által megindított mozgalomhoz és minden társadalmi réteg igyekszik kivenni részét a kölcsön jegyzésének munkájából.

Naponta hangzanak el vezető személyiségek nyilatkozatai a belföldi kölcsön fontosságáról. Tegnap *Bratianu* Dinu, a liberális-párt elnöke nyilatkozott a kölcsönről, ma pedig *Tatarescu* miniszterelnök intézett rádiószózatot az ország népéhez, amelyet a kölcsön jegyzésére buzdít.

Niculescu-Ritz, a Sfatul Negustoresc-ek Szövetségének alelnöke felhívást intézett a belföldi kölcsönrel kapcsolatban az összes kereskedő-egyesületekhez. A felhívás arra utal, hogy

a kölcsön a kereskedelmi élet által sulyosan érzett hiányokon fog segíteni.

Ezen hiányok következtében elsősorban is a kereskedők szenvedtek és így nekik kell elsőnek lenniük, akik kölcsönt jegyeznek. A kereskedők, amikor a kölcsönakciót támogatják, tulajdonképpen saját érdekeiket védik, azonkívül kifejezést adnak annak a szolidaritásnak is, amely az összes polgárokat a nemzet jövőjét biztosító mozgalomban egyesíti.

A kölcsönjegyzések iránt megnyilvánuló fokozódott érdeklődésre való tekintettel a pénzügyminisztérium természetesen pontosan akarja tudni, hogy naponta hol milyen összeget jegyeztek és ezért ma táviratot intézett közvetlenül az összes jegyzési helyekhez, amelyet természetesen az aradi jegyzési helyek is megkaptak.

A távirat szerint a jövőben a jegyzési helyeknek minden nap reggel kilenc órakor táviratilag kell jelenteniük közvetlenül a pénzügyminisztériumnak az előző nap jegyzéseit.

A táviratokat a minisztérium utasítása értelmében a posta sürgősen és díjmentesen továbbítja.

A mai nap folyamán egyébként a Banca Nationalánál is nagyobb összeget jegyeztek. Az Aradi Általános Takarékpénztárnál a mai nap jegyzéseit az aradi orvosi kar dovenje: dr. *Löwinger* Miksa nyitotta meg. Ennél a pénzügyintézetnél egy nagyobb jegyzés is történt, az *Industria Vatelinei* vállalat 50 ezer lejre jegyzett le. Ugyancsak jelentősebb jegyzések történtek az Aradmegyei Takarékpénztárnál, a Victoriánál, valamint az autorizált pénzügyintézetek aradi fiókjainál.

Az aradi jegyzési helyek és a pénzügyigazgatóság között egyébként differencia merült fel a jegyzési helyeknek biztosított másfél százalékos jutalék körül. Az egyik vezető aradi többségi pénzügyintézet ugyanis annak a véleményének adott kifejezést, hogy a lejegyzett összeg beszolgáltatásakor a jegyzési helyek levonhatják a jutalékukat. *Endrödy* főpénztáros, a pénzügyigazgatóság részéről a jegyzésekhez delegált főtisztviselő egy másik aradi bank hasonló irányu érdeklődésére kijelentette, hogy

a pénzügyminisztériumtól eddig nem kaptak utasítást a másfél százalékos bankjuttalékok kifizetésére,

illetve arra, hogy a bankok ezt a másfél százalékot visszatarthassák. Ugyanekkor azonban kijelentette azt is, hogy az aradi pénzügyigazgatóság már fel is irt ebben a kérdésben a pénzügyminiszterhez és a válasz rövidesen történő megérkezése után végleges tisztázást nyer a kérdés, hogy a pénzügyintézetek a jutalékokat levonhatják-e vagy pedig a hó végén kapják meg.

Munkatársunk kérdésére az egyik aradi

bank értékpapírosztályának vezetője ezzel kapcsolatban kijelentette, hogy intézetét a belföldi kölcsön jegyzési munkálatainál nyereszkedési vágy nem vezeti és a legtöbb esetben, különösen közintézmények jegyzéseinél, az állam által adandó másfél százalékos jutalékot a jegyzésekből bonifikálta. Éppen ezért számítanak a jutalék készpénzben történő kifizetésére, mert hiszen ha ez nem így alakulna, akkor a részükről jóváírt és a jegyzésekben készpénz gyanánt elfogadott másfél százalékos effektív veszteséget jelentene. A pénzügyintézetek azonban természetesen biznak a jutalék utólagos megtérítésében és ennek legjobb bizonyítéka, hogy az eddig jegyzett összegeket minden

Az uzsorások harmaiban...

Feltörte apja pénzszekevényét, megszökött, majd visszajött és gondnokság alá kerül egy bucaresti-i multimilliomos fia

Moscona bucaresti-i nagykereskedő lurcsa regénye — Film a főváros uzsoravilágából

Bucurestiből jelentik: A főváros előkelő társaságát már hetek óta foglalkoztatja egy bucaresti-i multimilliomos család botránya, a melynek izgalmas fejleményei helyenkint filmszerű gyorsasággal peregtek le. A szenzációk sorozata azzal kezdődött, hogy a bucaresti-i ügyészségnél feljelentést tettek, amely közölte, hogy *Moscona Lucian bucaresti-i nagykereskedő nyomtalanul eltűnt*. *Moscona* egy *Goldenberg* nevű galati-i nagyiparos veje és apja a főváros ismert milliommosai sorába tartozik. Beavatottak szerint *nősülése alkalmával a fiatal nagykereskedő olyan hozományt kapott, amelynek évi jövedelme meghaladja a három millió lejt*. Ez azonban nem bizonyult elégnek ahhoz a főuri életmódhoz és pazarláshoz, amelyhez *Moscona* hozzászokott és

rövid két év alatt uzsorások kezébe került, a kiknek körülbőlül harminc millió lejjel tartozott. *Moscona Lucian* a hitelezők ostroma elől egyszerűen elmenekült.

És az eltűnésről szóló bejelentéssel egyidejűleg családja kérte gondnokság alá helyezését és annak megállapítását, hogy a nagykereskedő nem felelős tetteiért.

A botrány kitört. És annál nagyobb szenzációt keltett az eset, miután az eltűnt nagykereskedő apjáról úgy tudták, hogy nábobí vagyonát ugyancsak azzal szerezte, hogy könnyelmű fiatalembereknek kölcsönzött pénzt magas kamatokra. A sors iróniáját látta mindenki abban, hogy a multimilliomos fia — uzsorások kezébe került. Megindult a vizsgálat abban az irányban, kik azok az uzsorások, akik *Lucian Mosconát* tönkretették. Egész névsor készült el és kiderült többek között az is, hogy egyes helyeken fantasztikus kamatokat fizetett a fiatal nagykereskedő. Egy *Falkennflik* nevű pénzkölcsönzőtől például 200 ezer lejt vett fel, ami után 1500 lejt napi kamatot fizetett, egy *Niculescu* nevű kölcsönzőnek 100 ezer lejért havi tíz százalékos kamatot, a *Mayer és Cohen-bank* 95 ezer lejt adott és 1 millió 150 ezer lejről szóló garanciaváltót állítottott ki, havi öt százalékos kamattal felszámításával.

Marinescu bankár 150 ezer lejért hetekint nyolcezer lejt kamatot számított, azaz egy évre több mint 400 ezer lejt kamattal.

Goldner bankár 90 ezer lejt ellenében havi 10 ezer lejt, *Perlmann* bankár 100 ezer lejt ellenében havi 30 ezer lejt, *Strauch* Gyula bankár

200 ezer lejt ellenében 100 ezer lejt évi kamatot számított fel, *Reinhorn* pénzkölcsönző 50 ezer lejt adott és váltót kapott 300 ezer lejről, majd ismét a *Mayer és Cohen-bank* 150 ezer lejt adott és ennek ellenében zálogul kapott egy nagyértékű briliánsgyűrűt, azonkívül havi 20 ezer lejt kamatot számított fel.

A vizsgálat adatai valósággal elképesztették a hatóságokat, amelyek *Moscona* esetével kapcsolatban szemben találták magukat a bucaresti-i uzsorások jól megszervezett csoportjával. Ezek után nem volt csodálható, ha *Moscona* két év alatt 30 millió lejt adósságra tett szert. Mialatt a vizsgálat folyt, a fiatal nagykereskedő, aki ellen a hitelezők is panaszt tettek, újra megjelent a fővárosban. Kiderült ugyancsak a vizsgálat folyamán, hogy *Moscona Lucian* távozása előtt feltörte apja pénzszekevényét és onnan nagyobb összeget vett ki, a család azonban nem tett feljelentést. Miután mindenáron gondnokság alá akarja helyezni a nagykereskedőt és nem akarja még jobban növelni a botrányt.

Az események nyomán mindenki érdeklődéssel várta, milyen álláspontra helyezkedik a multimilliomos, a fiatal nagykereskedő apja. Aki igen röviden közölte akaratát fiával. Kijelentette ugyanis neki, hogy

csak abban az esetben hajlandó megmenteni a börtöntől, ha beleegyeznek abba, hogy gondnokság alá helyezték.

Ha ezt a kívánságot teljesíti, úgy kiegyezik a hitelezőkkel és mindegyik megkapja pénzét. És a nagykereskedő beleegyezett. Most már csak a formalitások beteljesítésére várnak.

CENTRAL: 5, 7½ és 9¼ órakor:

Tanja,
a moszkvai leány
(Mandalay)

Kay Francis, Warner Oland, Ricardo Cortez

SELECT: 5, 7½ és 9¼ órakor.

Ha én szabad volnék

IRENE DUNNE,
CLIVE BROOK, NILS ASTHER

Menjen a
cipészhez
és csináltasson
VIZHATLAN
PALMA-OKMA
TARTÓSTALPAT
Saját érdekében!

HIREK

Új hang

A fővárosban a bucaresti-i lapok szokásos nagy formátumában, „A. B. C.” címen új napilap hagyta el a sajtót Egymagában véve, ez az esemény talán nem is jelentene sokat, hiszen az utóbbi időben az új lapok egész sora jelent meg Bucarestben. Ami azonban pillanatnyi megállásra készlet, az a lap hangja, a tisztult demokrácia hangja, amely különösen most — amikor a fővárosi újságok nagyrésze részéről a kisebbségeket ismételtén is támadások érik — szokatlan és jól esik.

Az új lap főszerkesztője a neves román publicista, Socor Emil, aki hosszú éveken át mint a „Dimineața” főszerkesztője működött. Az „A. B. C.” ma megjelent első számában Socor Emil programot ad, hitvallást tesz a demokrácia mellett és — az ország problémáival szemben való állásfoglalását kifejtve — a kisebbségekkel is foglalkozik. Cikkének ezt a részét az alábbiakban közöljük, minden kommentár nélkül, mert hiszen minden helyett beszél ez a néhány sor, amely a fővárosi román sajtóban a megértés hangját üti meg:

„A történelem az ország határai közé nemzeti és felekezeti kisebbségeket helyezett, akikkel a megértést kell keresnünk és együtt kell működünk az ország általános fellendülésének érdekében. Ez történelmi és társadalmi tény, amelyet nem mellőzhetünk az által, hogy minden uccasarkon, a fasiszta nacionalizmus jelszavait függesztjük ki. Ebben az országban magyarok, németek, oroszok, zsidók és más kisebbségek is élnek. Mindannyian román állampolgárok, mindannyian ehhez az országhoz, ehhez az államhoz tartoznak. Az ország határain belül a gyűlöletnek nincs mit keresnie, mert az csak rosszra vezethet. Az egyéneket személyi vétkeikért elítélhetjük, de nemzeteket, a nemzeti vagy felekezeti kisebbségeket, mint olyanokat nem. Egy jogállam politikáját, amilyen mi vagyunk és, amilyennek meg kell maradnunk, a gyűlölet elvei nem vezethetik”.

— **IDÓPROGNÓZIS:** Élénkítő szél és a hőmérséklet némi sülyedése várható.

— Mihály nagyvajda névnapja alkalmából ma délelőtt az aradi templomokban Isteniszteletet tartottak. A görögkeleti katedrális elé díszszázad vonult ki, majd pedig megérkeztek a város katonái és polgári előkelőségei is. A közhivatalokban szünetelt a munka.

— **PIRANDELLO KAPTA AZ IRODALMI NOBEL-DÍJÁT.** Londonból jelentik: Az Irodalmi Nobel-díjat az idén Luigi Pirandello olasz drámaszerzőnek ítelték oda.

— Megkezdődött a városok kongresszusa Constantában. Constantából jelentik: A törvényhatósági városok kongresszusa kezdetét vette. Az ülésen Luca belügyminiszter elnököt.

— Megmérgezték a volt kubai elnököt. Londonból jelentik: Machado volt kubai elnök az indiai Santa Domingóban a halállal vívódik. A volt elnököt a forradalom idején le akarták tartóztatni és ezért itt rejtőzött el. Szakácsa, akít magával hozott, egy titkos politikai szervezetnek volt a tagja, mérget kevert az ételbe és elmenekült.

— Pestisjárvány Keletindióban. Londonból jelentik: Holland-Keletindióban rettenetesen pusztít a pestisjárvány. A hatóságok elhatározták, hogy az egész hárommillió lakosságát beoltják pestis ellen.

— Az Egyesült-Államok első néger képviselője Washingtonból jelentik: Politikai körökben meg vannak győződve róla, hogy Roosevelt elnök fölüeny választási győzelme ellenére is a közép-utas politikát fogja követni. A választások eredménye megmutatta, hogy ő a nemzet reményeinek példaképe. Érdekes, hogy a csikágói néger kerület néger demokrata képviselőt választott és ez lesz az Egyesült-Államok első néger képviselője. A nagy választási győzelemnek a newyorki tözsden is mutatkoztak a hatásai. A mai napon a forgalom meghaladta az egymillió dollárt. Az árak ugrásszerűen 3-4 dollárral felszöktek. A gabonabiztosde szintén megszilárdult.

— A Skoda-bizottság végleges jelentése. Bucarestből jelentik: Hétfőn terjesztik a Skoda-bizottság elé a most szövegezés alatt álló végleges jelentést.

— Szücs László ellen megszüntették az eljárást. Budapestről jelentik: A járásbírósg ma tárgyalta Szücs László operaénekes, volt aradi színpad ismeretes botrányát. Mint emlékeztetés, az elmúlt nyáron Szücs előadás közben az öltözőben megpofozta Karlinszky nevű színházi szabót. A tárgyalás megkezdése előtt a szabó védője bejelentette a bíróságnak, hogy az ügyfelek békés uton elintézték a dolgot és kiegyeztek. A bíróság erre megszüntette a további eljárást.

— A nyelvvizsgákon elbukott kisebbségi tanárokat január elsején elbocsátják az állam szolgálatából. A 20080-934. szám alatt a közoktatásügyi miniszteriumtól rendelet érkezett Aradra, amely a következőket tartalmazza: Azon állami tanerők, akik legutóbb kisebbségi anyanyelvük miatt nyelvvizsgát tettek és azt nem állották meg sikerrel, állásaikat el fogják veszíteni. Ezek a rendelkezések azért váltak szükségessé, — mondja a rendelet — mert a kisebbségi, de állami szolgálatban levő tanerők többszöri felszólításra sem tudták igazolni az állam nyelvének tökéletes tudását. Ama tanerők, akik állami szolgálatban voltak és a nyáron sikerrel megállták a nyelvvizsgát, továbbra is megmaradnak állásukban. Azok a kisebbségi tanerők, akik megjelentek a nyelvvizsgákon, de nem állták meg a vizsgát, azok január hónapban elbocsátatnak. Mindazok a tanárok, kiket nyelvvizsgára szólítottak fel, de nem jelentek meg, januárban elbocsátatnak, ha november 15-ig nem tudják kellőképp igazolni a vizsgákról való elmaradásukat. Kellő igazolás esetén január hónapban utóhára nyelvvizsgára bocsátják őket. A rendeletet Angheliescu közoktatásügyi miniszter írta alá és annak végrehajtásával a helybeli oktatásügyi hatóságokat bízta meg.

Kétezer korsó sört ivott a döntőbizottság

Londonból jelentik: Tegnap óta minden angol korsz egy döntőbizottság elnöke irizykedik. Ezen a napon nyit meg Londonban az angol gabonakiállítás, amelynek alkalmából nagy-szerű verseny folyik az angol sörárfajok között. Az árak minőségét a belük készült sör alapján döntenek el. Nem kevesebb mint kétezer korsó sört kellett meginni a döntőbizottságnak, hogy meghozhassa ítéletét, az elnöknek pedig egymagának 518 esetben kellett sörköstöt innia, miután a versenyszabályzatok kimondták, hogy ha a bizottság tagjai nem tudnak meg-egyezni, az elnök dönti el a sör minőségét.

— A volt spanyol trónörökös boldogtalan házassága. Londonból jelentik: A volt spanyol trónörökös és felesége, a szép vöröshajú kubai polgárlány a „Daily Express” értesítése szerint különváltan élnek Párisban. Szakításuknak az az oka, hogy a volt trónörökös felesége, aki egy dús gazdag ültetvényes leánya, férjével együtt haza akar menni Kubába, a volt trónörökös viszont erre nem hajlandó. Amióta a herceg lemondott trónöröklési jogáról, XIII. Alfonz megszakította vele a családi kapcsolatokat és csak egészen szerény tartásdíjat hajlandó neki fizetni. Ezzel szemben az asszony apja többszörös milliós és boldogan elartaná a volt spanyol trónörökös. Ezt viszont tiltja a herceg büszkesége és ezen veszett össze a házaspár. Most Párisban, a város két ellentétes pontján vettek ki maguknak lakást és nem érintkeznek. Az asszony reméli, hogy a hercegi férje előbb-utóbb enged makacs-ságából és elutazik vele Kubába.

10. száraz bükk, cser és gyertyán tüzfűt
alkalmi olcsó árban vásárolhat
AUFRICHT fatelepen,
Cal. Viot. 1-2. Tel. 69. 4637

— Kommunista letartóztatások Ploestiben. Ploestiből jelentik: A „vörös nap”-pal kapcsolatban számos munkást tartóztattak le. Egyik lakásán négy méter átmérőjű gömböt találtak, amelyen különböző kommunista jelszavak voltak. A gömböt fel akarták eresztetni. Az Odeon mozgnál letartóztatták Arginteanu ismert munkásvezért, a mozgóképszínház közönsége között.

November 16-án, este
8 órakor

a színházban

GIUDITTA

Lehár 5 lelv. vigope-
rája IGO GUTTMAN
világhírű tenoristával.

4788

Nagy botrány

Barladon egy főrvényszéki tárgyalás alkalmával

Barladból jelentik: Az itteni főrvényszéken egy erkölcstelen merénylet ügyével kapcsolatosan nagy botrány tört ki. A vádlottak padján Haralam b Vladescu tanító ült, aki ellen az volt a vád, hogy egy kirándulás alkalmával egyik növendékén erőszakot követett el. A tárgyalás során a magánvádat képviselő ügyvéd hatalmas botrányt provokált, amennyiben nyílt útszen két esküdtről azt állította, hogy a vádlottnak személyes hívei és hogy kijelentették volna, hogy mindent megtesznek az általuk nagybecsült ember felmentése érdekében.

Óriási botrány tört ki, végül is az elnök fel-függesztette az ülést, szünet után az ügyvéd azonban további viharokat provokált, amikor kijelentette, hogy maga az esküdtszék elnöke is pártoskodik. Végül is sikerült itélethozatalra vinni az ügyet. A vádlottat felmentették.

— Iritz Sándornak a Kulturpalotában levő képkiallítása iránt Arad közönsége és műértői részéről megérdemelt érdeklődés nyilvánul meg. A kiállítás tudvalevőleg vasárnap nyit meg és a közönség már az első napokban felfigyelt arra, hogy igazi művész vonultatta fel alkotásait és hogy ezeknek a képeknek megtekintése maradandó élményt jelent. Ez a kiállítás egy kiforrott, de még mindig forrongó tehetség festményeit és pasztelleit ismertette meg a közönséggel, egy aradi festőművész ötesztendő munkáját, amely álmoknak és vágyaknak, élményeknek és gondolatoknak színekben és vonalakban való megörökítését jelenti. Iritz Sándor ötesztendő munkájának méltó értékelése az az osztatlan érdeklődés, amely kiállítására iránt most megnyilvánul.

SZÖRMÉT elegánsat Rosenzweig
Szörmemunkát tartósat szücszealonban
Str. Eminescu
2., l. em. 4212/13

— Tegnap tartotta meg az Erdélyi Kárpát Egyesület madárvédelmi osztályának első előadását Balázs Ferenc igazgató, aki negyven éve foglalkozik a madártannal. Balázs Ferenc ismertette a madárvédelem fontosságát a szőlő és a gyümölcsgazdaságban. Kifejtette, hogy a vegyszerek nem képesek pótolni a madarakat, amelyek főlegmentesen egész kerteket szőlőket, Számszerűleg bebizonyította, hogy például egy cinke az utóda egy évben 15-20 fát tudnak tökéletesen főlegmentesíteni. A madárvédelem érdekében, miután az erdőirtások óta egyre megszűnik a városoktól, mesterséges odukat kell felállítani, hogy ezzel téli menedéket biztosítsanak a hasznos madaraknak. Balázs Ferenc elmondta, hogy külföldön megszervezett, államilag támogatott intézmények vannak, amelyek a madárvédelemmel foglalkoznak. Elsőrangú gazdasági és társadalmi érdek megőrizni a madarakat, miután hasznos munkájukkal a többtermést eredményezik. Az előadót lelkesen ünnepeleék beszédének elhangzása után, majd a madárvédelmi osztály négy pontban foglalta össze a tenni-valókat. 1. A fészkelő odvak kifüggesztése. 2. A madarak téli etetéséről gondoskodni, megfelelő etetők révén. 3. A hasznos madarak összefogdosását és azoknak árubocsátását a hatóságon keresztül elültetni. 4. A hasznos madarakat pusztító ragadozó madarak és emlősök irtását megkezdni. E hét folyamán különben az egyesület kihelyez husz madárodut a parkban és a ligetben, amit hamarosan az etetők kihelyezése követ. A vezetőség ezután is kéri Aradváros lakosságát, hogy egy-egy maroknyi kender, len, napraforgó vagy tökmagot az egyesülethez eljuttatni sziveskedjenek, amellyel hozzájárulnak a nemes akcióhoz a madárvédelem érdekében. A turista egyesület tagjai helyezik azután a madáreldeleket az etetőkbe.

— Emésztési nehézségek, gyomorfájás, gyomorégés, csalánkiütés, rosszullet, fejfájás, idegizgalom, álmatlanság esetén a természetes „Ferenc József” keserűviz megszünteti az emésztési zavarokat, fertőtleníti a gyomrot és a beleket, a vérkeringést helyes utra tereli és felfrissíti a szellemet.

— Ma az alanti gyógyszertárak tartanak éjeli szolgálatot:
RÉNYI: Bulevardul Regina Maria.
KAIN: Piata Avram Iancu.
NIEDERMAYER: Piata Sit. Sava.

Albrecht főherceg nősül

Külföldi hírtörés szerint Alfonz spanyol exkirály leányát veszi el

Budapestről jelenti tudósítónk: Albrecht főherceg házassága világszenzáció volt. Komoly angol és amerikai lapok hozták első oldalon a maga útját járó, snajdig, fiatal herceg fotografiáját és Lebach Irént, a polgári menyasszonyt. A válás nem volt meglepetés, Mindenki tudott róla. Hány tragédia maradt volna el a világtörténelemben, ha a királyi hercegek szerelmét ilyen okosan, hideg fejvel intézték volna el, mint a magyar főherceget. Az esküvő annak idején egyszerű, majdnem polgári volt. Albrecht királyi herceg leköltözött Frigyes főherceg várbeli palotájából, az Anna-uccából, az Eszterházy-uccába. Most visszaköltözött.

Sokkal érdekesebb és romantikusabb Lebach Irénnek budai palotavásárlása. A Tárnok-uccában Bertalan huszárszázados házat vette meg, — mint ismeretes — harmincezer pengőért. A házat csaknem teljesen lebontatja. Az új építkezés közel százezer pengőbe kerül. Igazi román stílusban épített várkastélyt Budán a királyi herceg elvált felesége. Az elválásnak nem volt tulajdonképpen semmi akadálya, mert a Szentsek az egyházi házasságkötést, amelyet Lebach Irén Rudnay volt szófiai követtel kötött, aki nemrégén házasodott meg újra — nem bontotta fel.

A polgári esküvő felbontásának pedig nem volt akadálya.

Külföldi arisztokrata körökben az a hír terjedt el, hogy

Albrecht királyi herceg újra házasodni készül.

A menyasszony XIII. Alfonznak, a spanyol exkirálynak csodálatosan szép leánya, akivel a magyar királyi herceg egyébként közeli rokonságban áll, Biarritzban találkozott.

Ez az esküvő talán még nagyobb meglepetés lenne, mint annakidején az első, amelyről a legnagyobb világlapok első oldalán közöltek részletes tudósítást sok romantikával és egész sereg fotografiával.

— Meghalt az osztrák Sherlock Holmes. Csütörtökre virradó éjszaka váratlanul elhunyt Wahl udvari tanácsos, a bécsi rendőrség bünygyi osztályának vezetője, akit városszerte az „osztrák Sherlock Holmes”-nak neveztek. A nagyvárosi kriminalista, aki valóságos réme volt a bécsi alvilág veszedelmes alakjainak, közel 40 év óta állott a bécsi rendőrség szolgálatában. Ugyszólván éjjel-nappal dolgozott és számtalan esetben az ő higgadt ítélete terelte helyes irányba a nyomozást.

— Az angol hitelezők erőlyesen lépnek fel a Németországban „befagyott követelések” miatt. Londonból jelenti: Tudvalevőleg az angol nagy cégeknek Németországban óriási összegű árúköveteléseik vannak, amelyeket a német adósok mostanig nem rendeztek és azokat mint „befagyott” összegeket könyvelték el. Anglia most hivatalosan közölte a német külügyminisztériummal, hogy e befagyott követelések sürgős kiegyenlítését kéri. Egy részét azonnal fizessék ki a németországi cégek, a fennmaradt részt pedig egy év alatt 12 részletben egyenlitsék ki, mert ha ezt a kívánságot Németország nem teljesíti, úgy Anglia nem tartja fenn vele a normális kereskedelmi összeköttetést.

— Megállapították kilétét az öngyilkos aradi asszonynak. Megirtuk néhány nap előtt, hogy a várhid közelében kimentettek a Marosból egy idősebb asszonyt, akit azonban nem sikerült megmenteni az életnek. Ma jelentkezett egy asszony az aradi rendőrségen és elmondta, hogy Dragoman Antalnénak hívják az asszonyt, aki neki anyósa volt és a Sava Raicu-uccában lakott. A 75 éves Dragoman Antalné beteges volt és azért vált meg az élettől öngyilkossága előtt azzal távozott otthonról, hogy kórházba megy, mert rosszul érzi magát.

— Emelkedik a jó borok ára. Bucurestiből jelenti, hogy a hivatalos adatok szerint a regáti hegyvidéki paraszborok ára literenkint 5—7 lej, a jobb borok pedig 7—12 lej között váltakozik, tehát az ókirályságban a bor ára emelkedik.

— Az Aradi Nyugdíjasok Kölcsonös Segélyző Egyesületének hivatalos közleménye. Közöljük, hogy 10-én, szombaton délután 4 órakor egyesületünk hivatalos helyiségében (Bulev. Regina Maria No. 18.) választmányi ülést tartunk, melyre — a tárgysorozat fontosságára való tekintettel — a választmányi tagok teljes számban való pontos megjelenését kérjük. Az elnökség.

— A Hapag karácsonyi utazás Tenerifebe és Madeirára azért örvendő különös kedveltségnek, mert a legszigorubb tél közepén a virágzó tavaszba vezet és a résztvevőknek egy felejthetetlen karácsonyi ünnepélyt nyújt a csodaszép Milwaukee fedélzetén. Részlet a mai Hapag hirdetésben. Felvilágosítások és prospektusok: Hamburg Amerika Linie képviselete: Künstler Utazási és Vízum irodában Arad, Bul. Reg. Maria 24. Telefon 86.

Bundareklám, vagy új állat

Néhány kaliforniai birtokról érkezett az a hír, hogy egészen újfajta, eddig ismeretlen állatot fedeztek fel. A kis állat patkányféle, de lábán uszohártyák vannak, hátát pedig értékes szőr borítja. Az amerikai zoológusok kijelentették: elképzelhetetlen, hogy civilizált vidéken eddig ismeretlen új állat tűnjön fel. Szerintük ez csak üzleti trükk, amellyel egy újabb szörmének akarnak reklámot csinálni valami patkányfajta tenyésztői.

— Hétfőn megkezdí működését a Gloria uszószaosztálya. Az aradi Gloria sportegyletben megalakult uszószaosztály hétfőn máris megkezdí működését a Simay-fürdőben. Az uszószaosztályba való felvételre máris tömegesen történtek jelentkezések és a műkedvelő uszókön kívül, a romániai uszósport kiemelkedő egyéniségei, ugymint Berta Titusz, az 50 és 100 méteres gyorsuszás rekorderé, Szatmáry Sándor válogatott vízipóljátékos, Gherman Dante, a 100 méteres melluszás bajnoka, Tóth József, a válogatott staféta tagja, Bergesz József, volt országos rekorder és bajnok, Német István, volt műugró-bajnok, Köteles István, Bega és Marosbajnok a Gloria uszószaosztályának kötelekébe léptek és a szakosztály affiliáltatása után a Gloria színein keresztül, Aradváros uszósportjának fogják dicsőséget szerezni. A hétfő délutáni ünnepélyes megnyitón indul meg az uszóélet és a mutatkozó nagy érdeklődés, amely az uszósport fellendülését kíséri, garancia arra, hogy az aradi uszósport ismét arra a nivóra fog emelkedni, amelyen a múltban volt.

Kölcsönkönyvtár (Kerpel-féle) havonta 40 lej.

Jugoszláv jegyzék Ausztriának

Bécsből jelenti: Mint ismeretes, a bécsi jugoszláv követ tegnap délután diplomáciai lépést tett az osztrák kormánynál és több horvát emigráns kizsoltgáltatását követelte. Az osztrák kormány a legközelebbi napokban válaszol a jegyzékre. A lapok értesülése szerint a Schuschnigg-kormány nem fogja teljesíteni a jugoszláv kérelmet, mert az osztrák hatóságok által lefolytatott pontos vizsgálat semmiféle támaszpontot nem nyújtott arra nézve, hogy a jugoszláv kormány súlyos vádjainak a legcsekélyebb alapjuk lenne.

Sztrájk és zavargások a pécsi bányatelepen

Pécsről jelenti: A pécsi bányatelepen ma nagy nyugtalanság uralkodott. A bányagazgatóság ugyanis a szanált napokon is foglalkoztat egyes munkásokat, aminek következtében a többiek kevesebbet kerestek. Ezeket a bányászokat ma társaik megtámadták.

Főképpen a Cassian-telepen volt zavargás és a rendőrség két bányászt előállított.

Harminc asszony ekkor az előállítás miatt panaszt emelt a rendőri kirendeltség vezetőjénél, aki a szociáldemokrata párttitkárral együtt megnyugtatta az asszonyokat. Vasason és Szabolcson kimondták a bányászok, hogy a jövőben ha valamelyiküket a szanált napokon is behívják, nem mennek dolgozni. Az igazgatósággal való tárgyalások egyébként a jövő héten kezdődnek meg.

A mecsekszabolcsi Szent István-tárnánál ma délután 2 órakor a harmadik váltás munkássága közölte a bányagondnoksággal, hogy amíg a szakmányt nem emelik és az októberi kereset visszamenőleges megjavítása nem történik meg, a bányászok nem mennek le a tárnába. A bányagondnokság ezt a kérést nem teljesítette és a munkások ezután hazamentek. A sztrájkba lépett bányászok száma 285.

— Borzalmas harc a vadászok között. Lelbachból jelenti: Súlyos szerencsétlenség történt a minap délután a Mura menti Bruck közelében a Stausee partján. Krisztian Walgram Rosina Grubel birtokosnő nyáját őrizte, amikor egyszercsak hirtelen megtámadta hátulról egy három éves fiatal bika. Walgram ostorával védekezett, de a bika ettől még inkább feldühödött, nekirohant Walgramnak, földreterítette és egy negyedóránig döfködte szarvaival. Walgram súlyos sérülései ellenére is feltudott tápászkodni és a tő felé igyekezett. A bika utána. A szerencsétlen Walgram bevonszolta magát a vízbe és ez volt a szerencséje, mert a bika megállt a parton és nem mert utána menni. Végre segítség érkezett. A bikát elzavarták, Walgramot pedig a közben értesített mentők beszállították a brucki kórházba. Állapota életveszélyes.

— Turisták vasárnapja. A „SCA Sectia Czárán Gyula osztálya Arad” 11-én, vasárnap két kirándulást rendez. I. csoport: Cladova. Izvorul Schmidt, Checichis, Ghioroc. Indulás reggel 8-kor a hegyaljai villamossal, visszatérés este 8 órakor. Turavezető: Kohn Mária. Menettávolság 10 km. Víteldij 42 lej. — II. csoport: Valea Arancosului. onnan különböző irányokban körseták a Highis-i kilátóra, a régi Minele de cupru-hoz. Visszatérés este 7—8 óra között. Ezen kétirányú kirándulásra előjegyzéseket Sándor Iván sorsjegyvirodájában tagoktól 60 lej, tagok által bevezetett vendégektől 75 lej lefizetése ellenében fogad el.

GRAND HOTEL IMPERIAL NAGYSZALLODA BUDAPEST.

Egy perc a Keleti pályaudvartól. magyar főváros legújabb szálla-épülete. :: Minden modern komforttal. :: Elsőrangú családi ház.

TEREM.

Legjobb árak, hosszabb tartózkodásra. Képes megállapodások, teljes vagy részleges pensioval is. Igazolt előfizetőknek kedvezmény!

UJSÁG

budapesti napilap
állandó ingyenes mellékletel:

minden pénteken minden vasárnap
rádiómelléklet teljes mélynyomású képes és
európai műsorral. szöveges melléklet.

Kérjen mutatványszámot:

UJSÁG kiadóhivatala
BUDAPEST 62, postafiók 282,

Előfizetés megrendelhető a
Löbl Hirlapirodában Arad.

URANIA
MA, Pénteken 3 (mérs.) 5, 7¼, 9¼ órakor:
SLAGERPREMIER!
NEW-YORK EJJEL!
(Broadway a kulcslyukon).
Szenzáció, újszerű gangsterfilm, tele zenével és izgalommal. A főszerepekben:
CONSTANCE CUMMINGS
RUSS COLOMBO
ABE LYMAN csodás jazz-zene-kara.
Jön: Vacsora nyolckor.

Cserépkályhák

szakszerű átalakítását,
Szilági által javított
szabályozható

Hardtmuth

rendszerre,
felelősség mellett
vállalja:

Bulevardul Regina Maria No. 9., I. emelet.

4698

"CERAMICA" kályhás cég,

A Rothschildok mindenfelől

Irta:

Bogdan Varvara

(8)

Fordította: Marosi Rudolf

Rothschild Náthán halála

Rothschild Salamon Metternichhez intézett érdekes levelében többek között a következő érvekkel próbálja Ausztria karcellárját meggyőzni:

— Kegyelmes herceg, — tartson ki pacifista érzései mellett. Ne befolyásolja az a tévedés, amelyet Perier elkövetett, aki letért arról a nemes és szép útról, amit eddig követett. Csak az Ön hatalmában áll elkerülni a pusztító háborút és megtartani Európában a jótékony békét. A világ sorsa az Ön kezében van és Kegyelmességed feladata folytatni magas misszióját a béke érdekében.

Ugyanekkor James Rothschild Periert próbálja meggyőzni. A két testvér küzdelme heroikus, de sikerrel jár. Az Ankonában partraszállított francia csapatok nem lépnek fel az osztrákok ellen, nyugodtan helyükön maradnak, mindaddig, amíg az osztrák seregek visszavonulnak a pápai államok területéről. Metternich belátta, hogy az egyedüli helyes út az, amelyet Rothschildék tanácsolnak...

Rothschild Salamon minden téren érvényesíti

békehaját. Párisi tartózkodása alatt Belgium kér kölcsönt, azonban a bankár tisztában van azzal, hogy a pénz háborus szándékok keresztülviteléhez szükséges — Belgium meg akarja támadni Hollandiát. Ehhez pedig nem volt hajlandó anyagi eszközöket szolgáltatni — a belga kiküldötték üres kézzel térnek vissza a Szajnaparti metropolisból. Apponyi gróf, Auszria párisi követe beszámol erről Meternichnek.

— A visszautasítás — írja többek között jelentésében — súlyos helyzetbe hozta a belga kormányt, amelynek nem áll rendelkezésére elég pénz ahhoz, hogy támadó szándékait keresztülvigye... A brüsszeli Rothschild-fiók vezetője értesíti Salamont arról, hogy a belga kormány neheztel az elutasításért. Rothschild Salamon nyomban válaszol:

— Az a körülmény, hogy a kormány bizonyos tekintetben rossznéven vette visszautasításunkat az államkötvények kérdésében — nem érdekel bennünket — írja. — Nem változtat elvünkön, amelyről ezeknek az uraknak tudomást kell venniük és amelyek alapja, hogy csak akkor adhatunk támogatást egy kormánynak, ha az okos politikát folytat. Bebizonyítottuk számos esetben, hogy hajlandók vagyunk támogatni a belga kormányt... de a jóindulatunk nem mehet odáig, hogy módot nyújtsunk a pusztításra, azaz támogassuk pénzzel a háborút. Ezeket mondhatja el az illető uraknak, teljes őszinteséggel...

Apponyi gróf erről a levélről is jeitést tesz Metternich hercegnek és kijelenti, hogy a Rothschildok újabb szolgálatot tettek a békének és munkájukért hála és elismerés illeti meg őket. Rothschild Salamon nyíltan bejelenti, hogy hajlandó támogatni Theux gróf, belga külügyminiszter békepolitikáját Méroda pénzügyminiszter, a háborús-párt vezetője ellen. Tárgyalások indulnak meg, amelyekről Rothschild jelentést tesz az osztrák kancellárnak.

— Remélem, hogy Belgium aláírja a huszon-négy békepontot, mert hiányzik a „nervus rerum”. S addig, amíg el nem fogadja, semmiféle előleget nem kaphat. Bármilyen kínos nekem a folytonos elutasítás, azzal a gondolattal vigasztalom magam, hogy ha Belgiumot a béke útjára szorítom — én is tettem valamit...

És a belga háborus-párt beadja derekát. Rothschild Salamon megadásra kényszerítette őket.

Ujabb alkalom nyílik a közbelépésre a szíriai konfliktus idején. Franciaország Thiers befolyására avatkozott be a keleti konfliktusba és küldötte el katonáit a keletre. Ugy látszott, hogy európai konfliktus lesz belőle, a többi nagyhatalom nem volt hajlandó tétlenül nézni Franciaország beavatkozását. Rothschild közbelép. Megtagadja a kölcsönt Thiersnek.

— Békét akarok — magyarázta neki, nem kell háború. A lelkeket meg akarom nyugtatni, nem szabad alarozni egész Európát.

— Ebben az esetben — mondotta Thiers, a háborus-párt egyik támasza — vissza kell vonulnom.

Benyújtotta lemondását. S a király elfogadja. A király öszintén bevallja Apponyi grófnak, hogy örül az események új fordulatának.

— Azt hiszem felhasználtam az egyedüli alkalmat arra, hogy megszabaduljak Thierstől — mondotta az uralkodó — és boldog vagyok, hogy felhasználtam ezt az alkalmat. Ő volt a béke legnagyobb akadálya...

Egész Európa fellélegzik, amikor hírül veszi Thiers lemondását.

Az események gyors tempóban követik egymást, a francia csapatok kiűrik Szíriát, a keleti helyzet megnyugszik, a szultán és Mehmet Ali kibékülnek és a nagyhatalmak kibékülnek Franciaországgal, amely nem lesz többé izolált. A békeszellem győzött...

1836 júniusában ünnepre gyűlnek össze a Rothschild fivérek Frankfurtban. A család zsenijét, a londoni Rothschild Náthánt akarják ünnepelni és ugyanakkor keresztülvinni a családban rögen elhatározott eljegyzést: Rothschild Náthán legidősebb fiának Rothschild Lionelnek Rothschild Charles leányával való eljegyzését. Meyer Amschel hagyta gyermekeire ezt a tradíciót, a család tagjainak egymásközött való nőülését, hogy megakadályozza a vagyon széjjelforgácsolódását. Az esküvő is hamarosan végbemegy. Pár nap múlva Rothschild, Náthán beteg lesz. Londonból hozzák sürgősen dr. Traverst, akinek minden erőfeszítése hiábavalónak bizonyul: Rothschild Náthán 58 éves korában örökre behunyja szemét.

Holttestét Londonba szállították, ahonnan a New-Courtban levő palotájába vitték át. És végrendeletéből, amelyet másnap felbontottak kiderült, hogy Rothschild Náthán apjának tradícióját követte meg utolsó akaratában is.

(Folytatjuk).

Halálos párba a gyárkémény tetején

Két kőműveslegény dogozott Varsó külvárosában egy épülő gyárkémény tetején. Munka közben összeveszttek, majd nem törődve azzal, hogy a föld felett 22 méter magasan vannak, verekedni kezdtek. Egyikük olyan hatalmas ütést mért a másik halántékára, hogy az egyensúlyát veszítve lezuhant a mélységbe és halálra zuzta magát. A gyilkos leszállt a kéményről és annak tövében ott találva társát holtan, elővette zsebkesét és felvágta ereit. Mire rájuk találtak, mind a kettő halott volt.

A madarak repülőképességéről

Egy híres ornitológus megállapítása szerint a leggyorsabb röptü madár a Manersegler. Ez óránként 130 km.-nyi utat tesz meg. A fecske óránként 125 km.-t, a postagalambok pedig csak 75 km.-t képesek megtenni óránként. A füst fecske röptének gyorsaságát a következőképpen mérték meg: A rielles-les ardesei kastély narancsos kertjében fészkelő fecskét megfogták, kis piros szalagot kötöttek lábára és Párisba vitték. Julius hó 25-én 9 óra 30 perckor az Eiffel-torony lábánál szabadon bocsájtották. Már 11 óra 40 perckor Rielleben volt. A 240 km.-nyi utat 2 óra 16 perc alatt tette meg. A varju csak 40 km.-t halad egy óra alatt. Az amerikai paradicsommadár egy röptében megteszi a Labradortól Észak-Braziliáig terjedő 1200 km.-es távolságot 15 óra alatt. Egy óra alatt tehát 80 km.-t röpül.

Százhat sást lőtt egy hét alatt

Uj-Dél-Wales egyes vidékein az utóbbi időben annyira elszaporodtak a sasok, hogy súlyos veszedelemet jelentettek a juhnyájakra. Nem egy nyájtulajdonos otthagya a területet, mert a sasok pusztítását nem lehetett elviselni. Az egyik híres juhnyászó Allan Wragge azonban nem hagyta magát és elhatározta, hogy rendszeres irtóhadjáratot indít a sasok ellen. Wragge vállalkozása sikerrel is járt és egy hét alatt 106 sást lőtt le. Csalétkül kalitkába zárt tyukokat akasztott ki a kártékony sasok részére.

A titokzatos gavallérutas

Rejtélyes esemény történt Róma közelében és ennek főszereplője egy autobusz soffőr volt. A minap amikor az autobusz Róma felé közeledett, az egyik megállónál leszállt egy utas és egy csomagot nyújtott át a soffőrnek azzal a megjegyzéssel, hogy az neki szól. A soffőr eltette a kis csomagot és csak Rómában bontotta fel. Nagyon megdöbben amikor a csomagban 18 darab ezerlirást talált. soffőr úgy vélte, hogy valami nincs rendben a darab ezer lirás körül és ezért átadta a pénzt nőkének. Innen viszont a rendőrségre szolgáltat be a 18 darab ezer lirást, amelynek gazdáját keresi az olasz rendőrség.

Feleségek rohama a szép cigányleány lakósa ellen

Wisternitz közelében egy elhagyott mértékben pár héttel ezelőtt gyönyörű szép cigány leány utazott fel szállását. A bódében csakhamar egymásnak adták a kilincset, a gyönyörű cigány udvarlói és a leány hirtelen oly gyorsan elment az egész környéken, hogy még a férjek is rászánta magát és kirándult a titokzatos dűhöz. Megtudták ezt azonban a wisternitzi asszonyok és a leány ellen. Az asszonyok végre is elhatározták, hogy kiverik a falu környékét harmonikus életmódjuk megrontóját. Asszonyok fegyverkezve fel is vonultak a wisternitzi asszonyok a cigányleány bódéja elé, de valan tervről a udvarlói idejekorán értesítette a pillanatok csendőségét, mert a halóság emelkedésével akadályoztattott ott termettek a helyszínen. A wisternitzi asszonyok ostromát a bódé körül voltak így dolguk végezték mégis elkerültek hazatérni, annyit azbták a falu tek, hogy a szép cigányleányt k területéről.

10-én, szombaton: „Soimii Romániei“ a szezon legelső műsoros táncestélye az Iparos-Otthon összes termeiben. Belépő-jegy 25. 4764

Körbe-körbe a milliók körül

Aradon perlik lovag Deutschné Lusztig Adél örököseit

és az itteni bíróságnál próbálják bebizonyítani, hogy az elhunyt római milliomosnő nem volt épelméjű

Harmínmillió örökségi per indul az aradi törvényszéken — Két római tanút hoznak az aradi bírói fórumok elé — Az erdélyi örökségi törvény alapján kérik Radóék lovag Deutsch Gyuláné végrendeletének érvénytelenítését

Az az elkieseredett küzdelem, amely immáron két esztendeje folyik lovag Deutschné Lusztig Adél, az aradi származású római milliomosnő hatvan millió lejes hagyatéka körül, újabb fázisához érkezett. Mint legutóbb megírtuk, az aradi törvényszék megsemmisítette a járásbíró határozatát, amellyel beavatkozott a római bíróságnál folyó örökségi perbe és elrendelte a hagyatékok zár alá vételét, valamint leltározását. A törvényszék arra az álláspont-ra helyezkedett, hogy lovag Deutsch Gyuláné után semmiféle hagyatéka az ország területén nem maradt és így nem illetékes a római örökségi sorsa felett dönteni. A harc most újabb felhangol, amennyiben özv. dr. Radó Károlyné, az örökgyógy Aradon lakó nővérenek megbízásából dr. Pop Sándor ismert aradi ügyvéd új alapon igyekszik az aradi törvényszék közbe lépését kérni és a végrendelet megsemmisítését elérni.

Lovag Deutschné aradi nővére perbe vonja a Magyarországon lakó főörököszt: Bíró Lázárné szegedi uriaszonyt, majd a többi örököszt: Fodor Mór, Fodor Benedek, Fodor Flóra, Lázár Antal, Lázár István, özv. Simonovitsné budapesti lakosokat, Reiser Lenke és Magda, Vajda Olga, a Zádor-család tagjait Aradról, Ollerndorf Paula breslauer, Deutsch Katalin és Deutsch Klári budapesti urileányokat, Angela Camagni és Giuseppe Simoni római lakosokat, a római szegényház igazgatóját: Sora Agnese si S. Lucia nővért, a Szent Teréz-parókiát, illetve annak képviselőjét: Páter Onorio Residori, ezenkívül Del Pelo Pardi Adrianna, Marcella, Julianna, Rinaldo Ernesti, Rinaldo Scherbel Erna és R. Pierre Luigi római lakosokat. Perbehívja az aradi uriaszonyt a végrendelet végrehajtóit is, valamint az olasz közoktatásügyi miniszteriumot, tehát az örökgyógy ügyvédjét és Monay Ferenc dr. szentszéki magyar gyóntatót is. Bejelenti az ügyvéd ügyfele nevében, hogy lemondanak a római örökségről és csupán a svájci hagyatékokat, az ottani bankok saje-jében fekvő 700 ezer svájci frankot, tehát körülbelül harminc millió lejt igénylik.

Egy élvezetes Hapag utazás a tavaszba.

A Kettőscsavarú motoros hajó MILLWAUKEE ismét megteszi az évenkénti

Hapag karácsonyi utazását

DECEMBER 22—JANUÁR 6-IG.

Utirány: szombat, Gibraltár, Tanger, Tenerife, Madeira, Vigo.

Felkötött karácsonyi és újévi ünnepély a fedélzeten.

Le 8300-tól.

Információ és prospektus a

Hamburg Amerika Linie

reprezentációjánál:

KÜNSTLER Utazási és Vízumirodában

Arad, Bul. Regina Maria 24.

A terjedelmes indokolásban az ügyvéd kimutatja, hogy az aradi törvényszéknek nemcsak jogában áll beavatkozni az örökség ügyébe, hanem kötelessége is, miután az elhunyt román állampolgárnő volt. Megállapítja a perirat, hogy lovag Deutschné-Lusztig Adél román állampolgárnő lévén, a végrendeletét az erdélyi törvények előírásai alapján kell elbírálni. Ez a végrendelet azonban — mondja a beadvány —

az 1876. évi és 1894. évi erdélyi örökségi törvény alapján semmis. Elsősorban azért semmis, mert az erdélyi törvények bizonyos számú tanút követelnek a végrendeletnél és a római milliomosnő kevesebb tanúval iratta alá, másodsorban azért, mert a törvény értelmében a végrendeletet személyesen át kellett volna adnia a közjegyzőnek, ami szintén nem történt meg.

Az a végrendelet, amelyet nem személyesen adnak át, — hangzik tovább az érdekes fejtegetés, — az 1876. évi törvény értelmében semmis és nem bír jogérvénnyel.

Ezután a beadvány rátér arra a — már a római perből ismert — körülményre, hogy az örökgyógy nem volt épelméjű, amikor elkészítette

A sárga veszedelem

Japán következetesen készíti elő a Csendes-óceánon a háborút

Washingtonból jelentik: Az Amerika és Japán között a fegyverkezési egyenlőség kérdésében Londonban folyó küzdelmet az itteni sajtó a japán kormánynak azzal a tervével hozza összefüggésbe, hogy a Mandsukuóban és Japánban lévő kőolajkészleteket, amelyeket háboru esetén a hadihajók és segédcirkálók részére igénybe lehet venni, egyedárusítsa és szükség esetén az idegen cégek készleteit lefoglalja.

Ezek a fejlemények itt némi riadalmat okoztak és attól tartanak, hogy

Japán tényleg erőiesen és következetesen készíti elő a tengerészeti egyezmények felmondását és a Csendes-óceánon a jövő háborút.

Ilyen körülmények között a hajóhadnap, amelyet az amerikai hajóhad és nemzet évenként ünnepélyesen szokott megülni, különös jelentőséget kap.

Taussig ellentengernagy, a tengerészeti vezérkar helyettes főnöke a rádióban tartott beszédében hangoztatta, hogy a hajóhadra nemcsak a honi határok és a Panama-szoros védelme, valamint az amerikai külkereskedelem biztosítása szempontjából van szükség, hanem a hajóhadnak támogatnia kell Amerika külpolitikai érdekeit is, amelyek „sohasem lehetnek erősebbek, mint a hajóhad”, vagyis ha támaszul nem áll a háttérben erős hajóhad, ezeket az érdekeket sohasem lehet helyesen érvényesíteni.

A légi támadások ellen is az erős hajóhad a legjobb védekezés, mert az ellenséges bom-

Szenzáció a nagy újdonság-katalogus a Löbl-könyvtárban

Román, magyar, német újdonságok **kötetenként** is kaphatók. **havi díj 40.— lej.** 4571

tette végrendeletét 1932. december 31-ikén, tehát három nappal halála előtt. Beteges volt és idegességében nagymennyiségű veronált vett be s ennek következtében állott be halála. Közvetlenül halála előtt beszámíthatatlanságának jeleit adta és erre nézve két római tanút kér beidézni Aradra.

Az ügyvéd közli, hogy elvállalta a két római tanúnak idehozatalát és a bíróság elé állítását, hogy megtehesse a végrendeletet.

Mindezek alapján arra kéri az aradi törvényszéket, **tűzzön ki érdemleges tárgyalást az ügyben és döntsön a svájci hagyatékok sorsa felett.** Érdekes, hogy a hatalmas örökségi per szegényjogon indul meg, miután az aradi uriaszony nem rendelkezik olyan vagyonnal, amely csupán a beadvány bélyegköltségeit fedezné.

Beavatott körökben érdeklődéssel várják az aradi törvényszék állásfoglalását: beavatkozik-e a bíróság az örökségi harcba, vagy pedig ismét arra az álláspont-ra helyezkedik, hogy az örökgyógnak nem volt vagyona az ország területén és így az aradi bíróság nem illetékes az ügyet letárgyani. Dacára annak, hogy özv. dr. Radóné jogi képviselője beigazolja, hogy Rómába való költözése előtt a milliomosnő Aradon lakott, az örökség egy része a lepecsételt római lakásban, más része a svájci trezorokban pihen s várja — a boldog tulajdonosokat... Vajon kik lesznek...?

Marosi Rudolf.

bavető gépek közbelső állomások vagy anyahajók nélkül nem tudnák megtenni hosszú utjukat súlyos bombateherrel. A hajóhad egyenlőségében nem elegendő ezeknek az állomásoknak vagy anyahajóknak elpusztítására és ezért az amerikai hajóhadnak sorhajókra és repülőgépanyahajókra van szükségük — mondotta Tausig ellentengernagy a japán javaslatra való célszállal.

Henry Roosevelt helyettes tengerészeti államtitkár rádióbeszédében szintén azt követelte, hogy a hajóhadat teljesen építsék ki a washingtoni és londoni tengerészeti egyezmény határáig.

Hol fordíttassa okmányait?

MITRA I. SÁNDOR-nál!

dipl. jegyző és vizsgázott törvényszéki jegyző, hivatásos FORDÍTÓ, fordításokat eszközöl felelősség mellett a következő nyelvekből: Román, magyar, német, francia, angol, olasz, spanyol, orosz, latin, cseh, lengyel, holland, szerb, bolgár.

Arad egyedüli többnyelvű fordítóirodája. — Információs iroda. — Bejegyzett cég.

Arad, Bulev. Regele Ferdinand 5. Csanádi Bank-palota. Másolásokat és levelezéseket vállal, cégek részére jutánvos díjazás mellett Szegényeknek, munkanélkülieknek kedvezményt nyújt.

HIVATAL: d. e. 9—1-ig, d. u. 3—7-ig.

SPORT

Dobai elsőségét

Glasz veszélyeztetett, Fritzet ősszel már alig hozzák be.

A nemzeti bajnokságban és a kerületi bajnokságban vasárnap nem játszottak teljes fordulokat és így a góllövölislistákon jelentős változás nincsen. A nemzeti bajnoki góllövők listáján a Chinezul centere, Glasz már csak egygólyra van a Ripensia gólszákjától, Dobaitól és miután a csapatoknak még három-három meccsük van hátra, könnyen változás állhat be a lista élcsoportjában is.

A kerületi bajnokság őszi fordulója már a befejezéshez közeledik, öt lejátzatlan meccs van még hátra, amelynek során a SGA centert, Fritzet már aligha hozzák be a kerület bajnokságáért játszó csapatok csatárai. Az őszi helyezések sorrendjében azonban már itt is változások állhatnak be. A teljes listát egyébként alant adjuk:

Nemzeti bajnoki góllövő-lista:

9 gólos: Dobai (Ripensia).
8 gólos: Glasz (Chinezul).
7 gólos: Lakatos (Crisana), Zelenák II. (Chinezul).

6 gólos: Attila (CFR).
5 gólos: Barbu I. (Gloria), Niculescu (Unirea-Tricolor), Schwarz (Ripensia), Matei (Crisana), Palmer (Juventus), Colea Valcov (Venus), Bodola (CAO).

4 gólos: Bogdan, Schileru (Unirea-Tricolor), Ciolac (Ripensia), Barátky (Crisana), Felecan II. (Romania).

3 gólos: Mercea, Igna (Gloria), Medve (CFR), Karabell, Szinder (AMEFA), Volodea Valcov (Venus).

2 gólos: Dobra, Marianut, Pecican (Gloria), Seifert (Unirea-Tricolor), Bindea, Lazar (Ripensia), Wetzer II. (CFR), Cionca, Stetz (Crisana), Török, Zelenák I., Szilárd, Komáromi (Chinezul), Cucula (AMEFA), Maior (Juventus), Manole, Petea Valcov, Stanciu (Venus), Orza, Ploesteanu (Universitatea), Kovács, Chiroiu II. (CAO).

1 gólos: Calaras, Carjean, Florea (Unirea-Tricolor), Beke (Ripensia), Tepeneag, Barbu II., Georgescu, Ströck III., Boblea (CFR), Weisz (Chinezul), Kovács (AMEFA), Criza, Coborzan, Farcasan, Muresan (Romania), Zajnescu, Barlea (Juventus), Vogl, Motoroiu (Venus), Junasiu, Surlasiu, Baciú, Tabac, Gain (Universitatea), Glanzmann, Bartha (CAO).

0 gólos: Sucitulescu (Unirea-Tricolor), Variassy, Husztik (Gloria), Matei (Crisana), Ujlaki (CFR).

Kerületi bajnoki góllövő-lista:

10 gólos: Fritz (SGA).
8 gólos: Mihók (Olimpia-PTT).
6 gólos: Tóth, Metz (SGA).
5 gólos: Rohan dr. (Olimpia-PTT), Gallov, Kraemer (Hakoah).

4 gólos: Szabó Károly, Sirkó III. (Unirea), Kovács (SGA), Ivanov (Transylvania), Seruga (Hakoah), Balázs (Intelegerea).

3 gólos: Negrea, Joanovici, Dandea (Soimi-CFR), Bellai (SGA), Illin, Wagner, Steinbrecher (Transylvania), Budai (Olimpia-PTT), Pálfi (Hakoah), Horváth (Intelegerea).

2 gólos: Ujj II., Szabó Gyula, Kitzinger, Tausch (Unirea), Tisza (Soimi-CFR), Körösladányi (SGA), Mihájlovits (Transylvania), Varjeca, Bermoser, Molnár (Olimpia-PTT), Schwarz (Hakoah), Halza (Tricolor), Jung I., Bayer (Alimentatie), Jakab, Kozsnyica (Juventus), Merkli, Farkas II. (Intelegerea).

1 gólos: Heretik, Böszörményi (Unirea), Cioara, Julan, Balogh, Ilci (Soimi-CFR), Grosz, Csányi (SGA), Endrefi, Nicoara (Transylvania), Cordos, Leszni, Lepis (Olimpia-PTT), Bundi, Krauser (Hakoah), Pajtek, Janka, Genczinger, Domján, Hönig II., Pomacsek (Tricolor), Laboda, Borai, Simonits, Bugarin (Alimentatie), Botos, Farkas (Juventus), Bencsik, Bandur, Ipacs III., Lupu, Farkas III. (Intelegerea).

0 gólos: Fericean (Juventus), Groza (Olimpia-PTT), Grünfeld (Hakoah), Metzl (Alimentatie), Halza (Tricolor).

ROMÁN

KIRÁLYI

PÉNZÜGYMINISZTERIUM

Az 1934. évi 4 1/2%-os „Országfejlesztési Kölcsön” Kibocsájtási Prospektusa

(KIVONAT).

1. Nyilvános aláírás után lei 1.000 névértékű kötvények bocsájtának ki kötvényenként 880 lejes árban.

A lejegyzett kötvények egyszerre, az aláírással egyidejűleg fizetendők ki 1934 november 5-30 között.

2. A befizetendő összeg egy része az állam által kibocsájtott régi járadékpapirokkal is kiegyenlíthető az aláírási íven feltüntetett kurzuson. A járadékpapirokkal történő fizetés a jegyzés névértékének 20%-át nem haladhatja meg.

3. Az 1.000 lejes kötvény évi 4 1/2%-os kamatot hajt, amelynek fele június 1-én, fele decemberben kerül kifizetésre. az első kifizetés 1935 június 1-én történik.

4. A kötvényeket 40 év alatt, évenként négyszeri sorshuzás után váltják vissza: február 1-én és május 1-én a június 1-én törlesztendő kötvényekkel; augusztus 1-én és november 1-én pedig a következő december 1-én törlesztendő kötvényeket sorsolják ki. Az első sorshuzás 1935 évi február 1-én történik.

5. A lejegyzett kölcsöntőke minden teljes egy milliárdjából nagy prémiumokkal visszaváltanak az első évben:

1 kötvényt	3.000.000 lejjel	azaz	3.000.000 lej
2 „ á	1.000.000 „	„	2.000.000 lej
4 „ á	500.000 „	„	2.000.000 lej
4 „ á	250.000 „	„	1.000.000 lej
46 „ á	100.000 „	„	4.600.000 lej
57 kötvényt	összesen		12.600.000 lej

prémiummal váltanak vissza.

A következő években visszaváltandó kötvények száma 100.000 lejenként egy kötvénnyel csökken évenként.

6. A fennmaradó kötvényeket minden évben a névértéken felül 200 lejes jutalékkal váltják vissza és pedig:

az 1.000 lejes címleteket	1.200 lejért
a 2.000 lejes címleteket	2.400 lejért
az 5.000 lejes címleteket	6.000 lejért
a 10.000 lejes címleteket	12.000 lejért
a 20.000 lejes címleteket	24.000 lejért

váltják vissza.

7. A kamatokat és amortizációkat stabilizált lejben fizeti ki az állam, a lej 10 miligram 0.900 finomságú aranyértékének felel meg.

8. Az esedékessé vált szelvényeket, valamint a kisorsolt kötvényeket készpénz gyanánt fogadják el az összes közpénztárak.

9. A kölcsön egész ideje alatt sem a kamatok összegéből, sem a kötvények visszaváltási értékéből nem vonnak le semmit. tehát ezek az összegek mindenféle adó és illetékek alómentesek.

A kötvények mentesek tovább az örökösödési, ajándékozási és házassági szerződésektől, adóit, illetve illetékeitől.

10. A kötvények lombardírozhatók és azokat garanciakul és óvadéku elfogadják.

11. Jegyzések eszközölhetők az alábbi jegyzési helyeken:

Pénzügyigazgatóság:

Állami, városi és községi adóhivatalok;

C. A. M. Intézetel és fiókjai;

A Banca Națională fiókja;

Postahivatalok;

Aradi Általános Takarékpénztár;

Aradmegyei Takarékpénztár;

Banca Victoria;

Banca Românească;

Banca Comercială Italiană și Română;

Erdélyi Bank és Takarékpénztár;

Societatea Bancară;

Szebeni Takarékpénztár.

Jegyzet: Részletes felvilágosítások a kibocsájtási prospektusban találhatóak.

O Elsőizben játszik a Gloria a Venus ellen a nemzeti bajnokságban. Vasárnap a Gloria csapata, a nemzeti bajnoki mérkőzések során, Bucurestiben, a Venus ellen meccsel és a két csapat ezuttal elsőizben találkozik nemzeti bajnoki mérkőzés keretében, miután az előző két évben különböző csoportokban játszottak. A Gloria, amely szombaton reggel utazik a fővárosba, zászlóval fog kedveskedni a Venusnak, a csapatban pedig minden valószínűség szerint ismét szerepelni fog Dobra, akivel a csatársor lényegesen megerősödik

O Összeállították a magyar ércsehek ökölvívó válogatottakat. November 15-én júniusban mérkőzik a két ország ökölvívó válogatott csapata és mindkét együtttest összeállítottáknár az illetékesek. A magyar csapat Szántó, Iarangi, Frigyes, Lovas, Perczl, Szigeti, Orsolya és Szabó összeállításban áll ki, míg a csehek Fiala, Navratil, Liegert, Krel, Hrubes, Vlasak, Havelka és Kopecek összetételben szállnak úgbe.

O Konrád Jenő lett a bécsi Austria sportigazgatója. A Ripensia volt kivé ténere: Konrád Jenő lett a bécsi Austria igazgatója, de az osztrákok ténere tovább is Blum marad.

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

A bucuresti-i nagy kereskedőcégek nem nyugszanak bele az új külkereskedelmi rendszerbe, amely külföldi megtorlást vonhat maga után

„Próbaképpen legalább három hónapra szabadítsák fel a kereskedelmet!” — mondta egy tekintélyes fővárosi szakember. — Bizottságot választottak, amely új megoldást ajánl a kereskedelmi miniszteriumnak. — Az engros-cégek súlyos sérelmei

Románia különböző kereskedelmi és gyáripari érdekképviseleteinek üléstermei majdnem naponta megtelnek azokkal a gyakorlati közgazdászokkal és a közgazdasági társadalmi élet vezetőivel, akik képtelenek belenyugodni a november elsején megkezdődött új ki- és beviteli rendszerbe. A külkereskedelmi szabályzatnak egyelőre csak az exportra vonatkozó részét vezették be és november 15-ikén kezdődik az új behozatali rendszer. Azok a nagy kereskedőcégek, amelyek már évtizedek óta a külföldről beszerzett árukkal folytatják üzletüket, kétségbeesetten néznek a jövő elé, mert attól tartanak, hogy az új rezsim teljesen lehetetlenné teszi üzleti tevékenységüket. Az a körülmény is érthető megdöbbenést idéz elő köreikben, hogy a legtöbb belföldi gyár egyoldalú üzleti elvek alapján folytatja működését. Ezek ugyanis eltérően a régi gyakorlattól, a saját gyári lerakataik útján közvetlenül adják el gyártmányait a kiskereskedőknek és ez a háboru utáni uzus elpusztítással fenyegeti az engroszistákat, akikre pedig feltétlenül szüksége van a kereskedelemnek. Megbízható és kiváló nagykereskedőcégek becsületos törekvéssel, rengeteg alkalmazottat foglalkoztatásával kitűnően kiépítették üzleti hálózatukat, de az újfajta gyáripari üzletirányítás következtében, most teljesen elsorvadhatnak. Reájuk halálos ítéletet jelent már maga a készáru behozatal megnehezítése is, amit még súlyosbít a belföldi gyárak lerakati-rendszere, amely aligha egyeztethető össze a méltányosság elveivel. „Élni és másokat is élni hagyni” — ez a sok évszázados jelszó vezette a mai üzleti világ elődeit és a nagykereskedők ezért nem tudnak belenyugodni abba, hogy a súlyos viszonyok közepette is jól bevált kereskedelmi irányelvek teljesen kirekesztessenek a mai gazdasági életberendezésből. Nem csoda tehát, ha a háboru utáni bizonytalan gazdasági és pénzügyi viszonyok mellett az új és ártalmas külkereskedelmi rendszer nagy megdöbbenést idéz elő azoknál, akiknek egész létük az ország ki- és bevitelének helyes szabályozásától függ.

A fővárosi üzletemberek jankiállításai

Az elégedetlenkedők között vannak elsősorban a bucuresti-i kereskedelmi és iparkamara régi nagy cégei, amelyeknek vezetői tegnap újból gyűlést tartottak. A tanácskozást Staicovici elnök nyitotta meg, aki előbb az országfejlesztési belső kölcsön lelkes támogatójára hívta fel a főváros összes körét és a jelenlévők meg is ígérték, hogy erejükhez mérten odaadón támogatják a kölcsönt, amelynek sikere érdekében résztvesznek a propagandában. Az elnök ezután felkérte a tagokat, hogy tárgyalják le az új külkereskedelmi rendszert és az elhangzott kívánásokat újabb emlékiratba foglalva adják át Manolescu-Strunga kereskedelmi miniszternek, aki várja is a praktikus javaslatokat.

Az első felszólaló Constantiu D. I. volt, aki elismerte, hogy az új kontingens-rendszer egy árnyalatnyi javulást jelent az előbbivel szemben, de mivel az árubehozatalt mindig a devizakészlet állapotától teszik függővé, ez a rezsim sem felel meg céljának, mert a hitel limitálását vonja maga után.

— Arra kérem a kereskedelmi miniszter urat és a Banca Natională: *lól vizsgálják felül a behozatalra szánt devizaelosztási százalékot*, mert a nyilvánosságra került tervezet nagy visszaélési lehetőségeket vetl meg az alapját. Direkt e célra speciális bizottság megválasztását javasolom és az állapítsa meg minden importőrre a behozatali jogot és keretet.

Sürgős memorandumban forduljunk Manolescu kereskedelmi miniszter urhoz, aki a gyakorlati megoldásokat el szokta fogadni — mondta a szónok.

Axenfeld D. A. ezeket mondta:

— Az új rendszer nem fogadható el, mert az ellentétben áll az eddigi jól bevált összes közgazdasági és pénzügyi elvekkel és teljesen félreteresi a több évtizedes gyakorlatot. *Az új szabályzat guzsbakótl a kereskedelmi forgalmat. Egyes importőrök értékes privilégiumot fognak élvezni az új rezsimben, amely teljesen megszünteti a külföldi áruhitelt és ez az immorális irány sokat fog ártani a külföldön Románia kereskedelmének.* Mindig azt halljuk, hogy az exportból bejövő külföldi devizákat elsősorban azért kell hivatalos árfolyamon beszoolgáltatni a Banca Nationalának, hogy a külföldi államadósságokat azokból törlesszük. Erre én azt felelem, hogy a külföldi tartozásokat legalább 30 évig úgy sem tudjuk kifizetni, tehát *ilyen okok miatt nem volna szabad külkereskedelmünket megbénítani.* Ne felejtjük el, hogy *a külföldi államok gazdasági megtorlást fognak velünk szemben alkalmazni.* Az új rendszer szintén annyi hézagot tartalmaz, hogy azon át egyes kereskedői kategóriák nagy előnyöket szerezhetnek a maguk számára. Ezért nem fogadom el az új rendszert.

A romániai árukivitel nagymérvű csökkenéséről beszél a két legnagyobb kikötő gyöngye forgalma

Milyen tongerihajók érkeznek és indulnak Constantából és Galatiból az utóbbi hat nap alatt? — Csak olajmagvak és fenyőárak iránt van érdeklődés

Napról napra jelennek meg tudósítások Románia árukivitelének nagymérvű hanyatlásáról és ezért érthető érdeklődést fog kelteni az a pontos kimutatás, amely Constanta tengeri és Galati dunai kikötő hajóforgalmáról és árukiviteléről szól. Az adatok némileg ellentétben állanak a különböző gyűléseken elhangzott panaszokkal, mert az export nem szűnt meg, de nagyon lecsökkent. A galatii nagy kereskedelmi kikötőben november 5-én a ki- és beviteli vámokból egy millió 900 ezer lej folyt be. A behozatali vámtaksákból 905 ezer lej volt a bevétel, a többi pedig a kiviteli vámokból jutott az állampénztárnak. *Mezőgazdasági cikkekből az alábbi mennyiségek kerültek kivitelre a különböző országok szerint feltüntetve: Ausztriába: másfél-millió kgr. árpa, 159 ezer kgr. kukorica, 49 ezer kgr. kendermag, 10 ezer kgr. köles, 15.500 kgr. tökmag, és ugyanannyi vegyes mezőgazdasági cikk, 58 ezer kgr. irimik. Csehszlovákiába: félmillió kgr. napraforgómag és 20 ezer kgr. kendermag. Németországba: 636 ezer kgr. köles. Franciaországba: egy vagon tökmag. Magyarországra: 123 ezer kgr. napraforgómag. Olaszországba: 153 ezer kgr. repce, 130 ezer kgr. száraz paszuly és 5000 kgr. mustármag. A Délamerikában lévő Havana szigetre: 271 ezer kgr. száraz bab.*

Építkezéshez szükséges fűrészáruból október 30. és nov. 5-e között az alábbi kivitel volt. Görögországba fenyőáruból egymillió kgr. Franciaországba 260 ezer kgr. Palesztinába 808 ezer kgr. Egyiptomba két millió kgr. Algirba 310 ezer kgr. Olaszországba 358 ezer kgr. Bükkfűrészáru: Egyiptomba 203 ezer kgr., Olaszországba 84 ezer kgr., Görögországba 228 ezer kgr. és Hollandiába 36 ezer kgr. Celluloze faanyagból: Németországba több mint másfél millió kgr., továbbá 24 ezer kgr. tölgy és 13 ezer kgr. nyárfa Egyiptomba. A fenti árukat nemcsak román, hanem a legkülönbözőbb országokban működő hajótársaságok járművei szállították.

A constantai kikötőbe a fentemlített hat nap alatt egy 80 tonnás olasz, egy 200 tonnás angol és

Lázár Jostt szerint a mostani rendszer nem válhat be jól a gyakorlatban és a sok kísérletezés után mindenképp konstataíthatja, hogy csak a kereskedelem szabadsága javíthatja meg a helyzetet.

Jövő év februárjáig érvényben maradnak a régi importengedélyek

Negreanu Constantiu szónok a szabadkereskedelem mellett kardoskodott, mert szerinte már három volt miniszter is állást foglalt a szabad kereskedelem mellett, de rejtett okok miatt nem bírták azt megvalósítani.

Staicovici elnök: Tudomásra hozom, hogy a legfőbb fórum határozata szerint a régi behozatali kontingens-engedélyek, amelyeket az engedélyezés időtartama alatt nem bírtak felhasználni, február elsejéig érvényben maradnak és ugyanez lesz az első lejárat a most kiállítandó új behozatali engedélyeknek is.

Solomonoidé kritizálja az új rendszert, amely újból súlyosbítja a kereskedelem helyzetét.

Dumitrescu Militar: A szabadkereskedelem nélkül nem oldható meg a kérdés! Arra kérem a legfelsőbb köröket, hogy próbaképpen legalább három hónapra szabadítsák fel a kereskedelmet és akkor mindenki meggyőződik annak nagy előnyeiről.

Orghidan Th. V. javaslatára bizottságot választottak, amely az elhangzott felszólalásokban levő konkrét és gyakorlati adatokat memorandumba foglalva közölje a kereskedelmi miniszterrel. Staicovici elnök rámutat arra, hogy a kamarát az összes aktuális gazdasági kérdések állandóan foglalkoztatják és a panaszokat és javaslatokat eljuttatják az összes szakminiszterekhez.

Ezután az alábbi tagokból álló bizottságot választották meg: Axenfeld, Constantiu J., Orghidan, Nicolau, Marcus B., Ellenbogen, Neumann, Zaharia, Sonnenfeld, Cohen és Simionide. Ez a delegáció máris megtartotta ülését, amelyen megszerkesztette a fentemlített emlékiratot, amelyet holnap nyújtják át Manolescu-Strunga miniszternek.

portugál, egy száz tonnás török, továbbá egy 200 tonnás lengyelországi és még más országbeli hajók érkeztek. Ugyanabból a kikötőből elindult a „Minhla” nevű angol hajó 1206 tonna petroleum-termékkel, amelyet Londonba vitt, egy román hajó 700 tona petroleummal Génába, egy másik angol hajó 900 tonna petroleummal szintén Londonba, egy 600 tonnás hajó petroleummal Pireuba, a „Bentemars” nevű dán hajó 8200 tonna gabonaneművel, a „Salamandra” olasz hajó 6200 tonna gabonával Génua felé és egy másik olasz hajó 210 tonna különböző áruval Istanbul felé.

Nézeteltérés

a szövetkezetek központja és a földmívelésügyi miniszterium között

Bucurestiből jelentik: A múlt év folyamán a földmívelésügyi miniszterium 14 millió lejt adott az egész országban működő fogyasztási szövetkezetek segélyezésére oly célból, hogy abból pótolják a különböző adminisztratív kiadásokat, továbbá nyersanyagokat is szerezzenek be belőle. Mivel a miniszterium állítása szerint a szövetkezeteknek nincs is szükségük a 14 millió lejre, vissza akarja azt szerezni. De a szövetkezeti központ vonatkozó visszaadni a tekintélyes összeget és erre a miniszterium letiltotta a 14 millió lejt a szövetkezeti központnak a Nemzeti Banknál, a postatakarékpénztárnál és az állami letétpénztárnál lévő számlájáról. Ez ellen a szövetkezetek központja tiltakozott és kontestációt nyújtott be, amelyet az ilfovi törvényszék negyedik tanácsa Bogdan Horia einökletevel tegnap tárgyal. A szövetkezetek jogtanácsosa azzal érvelt, hogy az 1930. április 4-én életbe lépett szövetkezeti törvény alapján az állam 500 millió lejt erejéig társa a fogyasztási szövetkezetnek és azoknak hasznából az államkincstár is részesül, tehát nem jogos a szóbanlévő 14 millió lejt visszavétele. A bíróság néhány nap múlva hirdeti ki ítéletét, amelyet nagy érdeklődéssel várnak pénzügyi körökben.

